פֿולע טאבעלע פֿון דער מלוכה-לאטעריע זעה זייט 3.

Opłata pocztowa niszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 272 | Łódź, Środa, 23 listopada 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ״ד מרחשון תרצ״ג | № 272

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דייטשער קאבינעט=קריזיס דויערט

בריף-ווערסעל צווישען הינדענבורג און היטלער

בערלין, 22 (ספ. טעל.) דער מלוכה-סעקרעטאר מייסנער האט היינט איבערגעגעבען היטלערן הינדענבורגס ענטפער אויף היטלערס פראגען, דער אינהאלט פון ביידע בריף ווערט געהאלטען שטרענג בסוד. לויט אינפארמאציעס פון קאנטי-ביורא, האט הינדענבורג געזאלט ענטפערען, אז ער קען נישט איבערגעבען די מיסיע צו שאפען א פרעזידענטען־רעגירונג קיין שום פארטיי-אנפיהרער.

היינט זענען ווייטער פארגעקומען בעראטונגען אין היטלערס הויפט-קווארטיר. מ׳האט געטראכט וועגען דעם, וואס פאר אן ענטפער מען זאל מאכען געבען הינדענבורגען.

ארנאלף היטלער -קאנדידאט אויף קאנצלער

אפגעשטעלט עקזעקוציעס ביי סוחרים

וואס האבען געליטען פון די לעצטע אנטי-יודישע עקסצעססען אין לעמבערג

לעמבערג, 22 (טעלעפאניש) די פינאנץ-קאמער אין לעמבערג האט אפגעשטעלט די עקזעקוציעס ביי די סוחרים, וועלכע האבען געליטען בעת די לעצטע אנטי-יודישע עקסצעסען אין לעמבערג. דאס איז געשעהען א דאנק דער אינטערווענץ פון דעפ. יעגער ביי דער מאכט.

די אויספיהרער פון אטענטאט אויף הערריא

זענען נאך נישט ענטדעקט געווארען

פאריז, 22 (ספ. טעל.) דאס זוכען די אויספיהרער פון אטענטאט אויף הערריא, האבען דער־ווייל נישט געגעבען קיין רעזולטאט. עטליכע דעטעקטיוון האבען, אין נאמען פון אלע פארלאמענט־מיטגלידער פון בריטאנער דעפארטאמענט, אויסגעדריקט הערריאן זייער צופרידענהייט צוליב׳ן אויסמיידען דעם אטענטאט. גלייכצייטיג האבען זיי פערזיכערט, אז די בריטאנער זענען לויאל און טריי פראנקרייך. די דעפוטאטען האבען פעסטגעשטעלט, אז זיי קענען נישט פערשטעהען דעם דאזיגען וואנדזיניגען טאט געגען פרעמיער, וועלכער האט אזוי גרויסע רעפורמען דורכגעפיהרט און האט ארויסגעוויזען פיל סימפאטיע פאר די בריטאנער פראווינץ און איז געווען דער ערשטער פראנצויזישער פרעמיער, וועלכער האט אפגעגעבען אן אפיציעלען וויזיט בריטאניען.

פערמאכט א טייל סאציאליסטישע פרעסע אין דייטשלאנד

בערלין, 22 (ספ. טעל.) היינט איז פערמאכט געווארען אויף 5 טאג די גאנצע סאציאליסטישע פרעסע, וואס געהט ארויס אין אונטער־רהיין. די פעראָרדנונג איז געקומען צוליב אן אנגריף אויפ׳ן פרייסישען קאמיסאר ד״ר בראכט.

נערוועזישע שטימונג אויף דער לאנדאנער בערזע

ענגלישער פונט פאלט ווייטער

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.) אויף דער בערזע איז היינט געמאכט געווארען טראנזאקציעס אין א זעהר נערוועזישער אטמאספערע. דער ענגלישער פונט איז ווידער געפאלען. גאלד איז געשטיגען. מיט גרויס שפאנונג ווערט געווארט אויף די בעראטונגען פון הובער מיט רוזוועלטען. די דאזיגע בעראטונג דארף אויפקלערען די סיטואציע. ס׳הערשט די איבערצייגונג, אז אויב די בעראטונג וועט נישט געבען קיין גינסטיגע רעזולטאטען וועט דער פונט פאלען.

מיניסטער בעק אין גענף

גענף, 22 (ספ. טעל.) מיניסטער בעק האט היינט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט עריק דרומאן. ס׳זענען ארומגערעדט געווארען אלע אקטועלע פראגען פון דער ליגע טעטיגקייט, וואס אינטערעסירען פוילען. דאן האט מיניסטער בעק קאנפערירט מיט׳ן ענגלישען אויסערן-מיניסטער סימאן און פראנצויזישען קריגס-מיניסטער פאול באנקור.

ווינטער-פעריען פאר שול-קינדער

וועלען דויערען פון 23 דעצעמבער ביז׳ן 15 יאנואר

ווארשא, 22 (טעלעפאניש). דאס בילדונגס-מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז די ווינטער-פעריען פאר אלע שול-קינדער זאלען זיך אנהויבען דעם 23. דעצעמבער און זאלען דויערען ביז׳ן 15 יאנואר.

יודישע שילער אין יוגאסלאוויען

ווערט ערמעגליכט צו געהען שבת אין שוהל

בעלגראד (יט״א) לויט דער פעראָרדנונג פון יוגאסלאווישען בילדונגס-מיניסטער איז די יודישע שילער פון די מיטעל-שולען ערלויבט געווארען צו געהען שבת דאווענען אין שוהל פון 10 ביז 12 א זייגער פארמיטאג, חוץ דעם ווערען אלע יודישע שילער בעפרייט אויף די יודישע יום-טובים.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם געעהרטען פרעזעס פון דער לאדזער יוד. גמינע סיים-דעפוטאט ה׳ ל. מינצבערג ווי אויך פרעזעס ה׳ בערגער מיט דער גאנצער פערוואלטונג, ווי אויך דעם געעהרטען סעקרעטאר ה׳ נאדעל פאר זייער עדעל מיטגעפיהל.

מתעפק
יובי׳ אייזען.

479

טעאטער „סקאלא" 15 שרודמיעסקא 15

פרייטאג, ד. 25 נאוועמבער 9 א זייגער אווענד

הומאר, הומאר, הומאר!

דער טריומף פון דער „יודישער באנדע" וועט זיין אויף דעם

י. אבערזשאנעק=אווענד א. נ.

מ׳קאן קייכען פון גערעכטער

פרייטאג,
דעם 25 נאוועמבער, 9 אווענד
דאס וועט זיין א

גרויסע הומאריסטישע

טעאטער=פארשטעלונג

אזא פראגראם גיט די „יודישע באנדע"

נאר צום י. אבערזשאנעק=אווענד

לעזט אויף דער 9-טער זייט די פרטים פון רייכען פראגראם

פראַנצויזיש-דייטשע האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען האָבען זיך אנגעהויבען אין בערלין

בערלין, 22 (ספ. טעל.)

נעכטען האָבען זיך אין בערלין אָנגעהויבען די פראַנצויזיש-דייטשע האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען וועלכע צילען צו רעווידירען דעם האַנדעלס-טראַקטאַט פון יאָהר 1927. אין דער ערשטער זיצונג האָט אָנטייל גענומען דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר פראַנסוא פאָנסע. די זיצונג איז געווען געווידמעט דאָס אָרומרעדען וועגען דעם פּראָגראַם פון די אַרבייטען.

„קרויץ-ציימונג" בעטאָנט, אַז צוליב דעם גרויסען עקספּאָרט פון דייטשלאַנד קיין פראַנקרייך האָבען די אונטערהאַנדלונגען אַ גרויסע בעדייטונג.

אַ מוטער ערמאָרדעט איהר קינד כדי צו בעקומען די פערזיכערונגס-פּרעמיע

בערלין, 22 (ספ. טעל.)

די בערלינער פּאָליציי האָט נעכטען אַרעסטירט די פרוי פון שאָפער פריש, וועלכע איז פערדעכטיגט, אַז זי האָט ערמאָרדעט איהר 6-יעהריג טעכטערל.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, האָט די פרוי פריש שוין עטליכע מאָל געוואָלט ערמאָרדען איהר קינד.

די מוטער האָט זיך מודה געווען, אַז זי האָט ערמאָרדעט דאָס קינד, ווייל זי האָט געוואָלט בעקומען די אַסעקוראַציע-פּרעמיע, ווייל איהר טאָכטער איז געווען פערזיכערט אויף לעבען.

די לאַגע פון די יודען אין פּוילען
דעבאַטע אויף דער זיצונג פון ענגלישען ועד הקהלות

לאָנדאָן, 22 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויף דער זיצונג פון ועד הקהלות, האָט פּרעזידענט גאָלדשמיד מיטגעטיילט, אַז ער גיט זיך אָן אין דעמיסיע פון יאַנואַר 1933.

אויף דער זעלבער זיצונג איז פאָרגעלעזען געוואָרען אַ בעריכט וועגען דער לאַגע אין פּוילען. וועגען זונטאַג-רוה, וועגען די אַנטיסעמיטישע עקסצעסען אויף די הויכשולען.

ס'איז אויך בעריהרט געוואָרען דער אַרעסט פון דעם יודישען סטודענט ליבערמאַן, וועלכער איז נאָך אַן אַנפאַל פון די ענדעקישע סטודענטען אין וואַרשע איינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה, אין דער צייט ווען פּוילישע סטודענטען זענען גלייך בעפרייט געוואָרען.

מאָריס מייער איז אין דער מיינונג, אַז מען דאַרף ענערגיש רעאַגירען נאָר אין ערנסטע געשעהענישען, נישט אין איינצעלנע פאַלען.

דער סעקרעטאַר פון דער „אגודה" גוטמאַן האָט זיך אַרויסגעזאָגט, אַז די פּוילישע רעגירונג טוט דאָס בעסטע וואָס זי קען, כדי צו אינטערדריקען די אַנטיסעמיטישע עקסצעסען. מ'דאַרף נישט רייצען די פּוילישע פּרעסע.

דער בעריכט איז נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע אָנגענומען געוואָרען.

אין שפּאַניען משפּט מען די דיקטאַטאָרען
ס'ווערען בעשולדיגט געוועזענע מיניסטאָרען און גענעראַלען

מאַדריד, 22 (ספּ. טעל.) מאָרגען קומט זיך צונויף דער פּאַרלאַמענטאַרער טריבונאַל, וואָס בעשטעהט פון 21 דעפּוטאַטען. דער טריבונאַל וועט בעטראַכטען די פראַגע פון פעראַנטוואָרטליכקייט פון די מיטגלידער פון דער דיקטאַטור. ס'זענען בעשולדיגט 19 פּערזאָן, צווישען זיי גען. בערענגער און 8 אַנדערע גענעראַלען, אַדמיראַל קאַרנעבאַ און 7 געוועזענע מיניסטאָרען. עטליכע בעשולדיגטע זענען אנטלאָפען פון שפּאַניען.

ראַדיאָ-פּראָגראַם
מיטוואָך, דעם 23-טען נאָוועמבער

11,40 טעגליכער פּרעסע-איבערזיכט. 11.50 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 11.56 צייט-סיגנאַל. 12.10 גראַמאָפאָן-פּליטען. 1.20 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 3.40 ווירטשאַפטליכער קאָמוניקאַט. 3.55 סקויטעו-כראָניק. 4.00 פּראָגראַם פאַר קינדער, רעפּעראַט. 4.25 גראַמאָפאָן-פּליטען. 5 40 רעפּעראַט. 6.00 רעפּאָרטאַזש. 6.20 אַקטועלע ידיעות 6.25 לייכטע מוזיק. 7 00 פערשידענעס. 7,20 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער, רעפּערטואַר פון די טעאַטערן. 7.30 ליטעראַרישע פערטעלשעה. 7.45 ראַדיאָ-פּרעסע. 8.00 ווילאַנטשעל- און פּאָרטעפּיאַן-קאָנצערט. 9.00 ספּאָרט-ידיעות, ראַדיאָ-פּרעסע. 9.10 פּאָרטעפּיאַן-רעסיטאַל. 10,00 אוידיציע. 10.15 טאַנץ מוזיק. 10.40 רעפּעראַט. 10 45 מעטעאָראָלאָגישע און פּאָליציי-קאָמוניקאַטען. 11.00 טאַנץ-מוזיק.

• • •

אויסלאַנד

4.30 דאַווענטרי — סימפאָנישער קאָנצערט. 6.30 ריגאַ — אָפּערע „קאַרמען". 7.30 לאָנדאָן — אָפּערע פון וואַגנער. 7.30 בוקאַרעשט — אָפּערע. 8.00 ריגאַ — סימפאָנישער קאָנצערט. 8.00 שטאָקהאָלם — סימפאָנישער קאָנצערט. 8.45 רוים — אָפּערע. 9.15 דאַווענטרי — קאָנצערט. 10 15 בערלין — קאָנצערט.

קאָנפערענץ פון אמעריקאַנער רבנים

ני ו-יאָרק, (יט"א). די טעג איז אין סינסינאַטי אָפּגעהאַלטען געוואָרען די 43-טע יעהרליכע קאָנפערענץ פון די אַמעריקאַנער רעפאָרם-ראַבינער, וואָס איז געווען געווידמעט דער שטעלונג פון דער סינאַגאָגע צו די טאָג-טעגליכע פּראָבלעמען, און איינער פון די אָנגענומענע רעזאָלוציעס ווענדט זיך די קאָנפערענץ געגען דעם ווירטשאַפט-סיסטעם וואָס האָט נאָך אין יוני 1930 ערלויבט אויסצוצאָלען אויף צוואַנציג פּראָצענט העכערע דיווידענדען ווי אין יאָהר 1925, בעת אין דעם זעלבען צייט-פּעריאָד זענען די אַרבייטער-לוינען רעדוצירט געוואָרען מעהר ווי אויף אַ העלפט. די קאָנפערענץ האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אָבליגאַטאָרישע אַרבייטסלאָזען-פערזיכערונג און איז שאַרף אַרויסגעטרעטען געגען די פאַר-אורטיילען לגבי יודישע אַרבייטער. עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אַ ספּעציעלע קאָמיסיע זאָל צוזאַמען מיט געזעלשאַפטליכע קאָמיסיעס פון אַנדערע רעליגיעזע גרופּען העלפען לייזען דאָס פּראָבלעם פון יודישער אַרבייטסלאָזיגקייט.

ראַבינער סידני גאָלדשטיין האָט אָנגעוויזען אויף דעם קאָנפליקט צווישען די סאָציאַלע אידעאַלען פון דער רעליגיע און די נעגאַטיווע זייטען פון דער איצטיגער ווירטשאַפטליכער און פּאָליטישער אָרדנונג, אויב די קירכע און די סינאַגאָגע ווילען אין דעם דאָזיגען קאָנפליקט אַרויסטרעטען אַלס פערטיידיגער פון דער עקזיסטירענדיגער אָרדנונג, וועלען זיי מוזען טיילען דעם גורל פון דער פּראַוואָסלאַווער קירכע אין רוסלאַנד און דער קאַטוילישער קירכע אין שפּאַניען. די סינאַגאָגע און קירכען קענען דורכמאַכען דעם איצטיגען קריזיס, אויב זיי וועלען העלפען שאַפען אַ נייע אָרדנונג אין וועלכער דאָס אייגענטום, קאָנטראָל, און ליימונג וועט געהערען נישט צו אַ הייפעל מענשען נאָר צו די גרויסע אַרבייטענדיגע מאַסען.

די צווייטע פראַגע, מיט וועלכער די ראַבינער-קאָנפערענץ האָט זיך בעשעפטיגט, איז געווען די אָרגאַניזאַציע פון די יודישע קהלות. אַלס יסוד האָט געדינט דער רעאָרגאַניזאַציע-פּלאַן, וואָס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען דורך ריכטער האָראַס שטערן פון פילאַדעלפיע. ראַבינער פּראָפ. מאָרדכי קאַפּלאַן האָט געשטיצט דעם פּלאַן פון ריכטער שטערן אָנווייזענדיג, אַז די סינאַגאָגע קאָן נישט פערזיצען צו אַ דאָמינירענדער שטעלונג אין יודישע קהלות-וועזען און דאַרף ווירקען צוזאַמען מיט די אַנדערע יודישע קהלה-אינסטיטוציעס. נישט די קאָנגרעגאַציע דאַרף בילדען די סאָציאַלע גרונד-איינהייט פון יודיש-אַמעריקאַנער לעבען, נאָר דער קאָמפּלעקס פון אַלע יודישע אינסטיטוציעס אין דער קהלה.

די קאָנפערענץ האָט בעהאַנדעלט צוויי רעזאָלוציעס, וואָס זענען איינגעגעבען געוואָרען דורך ראַבינער פּראָפ. יעקב מאַרקוס. אין דער ערשטער רעזאָלוציע איז דער אַמעריקאַנער דזשואיש קאָמיטע, דער יודיש-אַמעריקאַנער קאָנגרעס, בני-ברית, ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע און אַלע אַנדערע יודישע קערפּערשאַפטען אויפגעפאָדערט געוואָרען זיך צונויפקומען אויף אַ קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס זאָל געבילדעט ווערען אַ רעפּרעזענטאַטיווער קאָמיטעט פון אַמעריקאַנער יודענטום, וואָס זאָל זיך פערנעמען מיט אַלע פּראָבלעמען, וועלכע זענען נוגע די יודען.

אין דער צווייטער רעזאָלוציע ווערט דער פּערבאַנד פון אַמעריקאַנער ראַבינער בעפולמעכטיגט אויפצופאָדערען דעם געפּלאַנטען קאָמיטעט, וועלכער וועט געשאַפען ווערען, צונויפצורופען אַ וועלט-קאָנפערענץ פון יודישע פיהרער, וואָס זאָל זיך פערנעמען מיט אַלע אינטערנאַציאָנאַלע פּראָבלעמען פון די יודען, בעזונדערס רעזאָלוציעס וועגען איבערגעווירען געוואָרען אַ קאָמיטע, כדי שפּעטער אויפסניי בעהאַנדעלט צו ווערען.

דער פּרעזידענט פון דער קאָנפערענץ ראַבינער ניופעלד האָט אויפגעפאָדערט די קאָנפערענץ אויפצוקלערען די שטעלונג צום יודישען וועלט-קאָנגרעס, וואָס דאַרף זיך צונויפקומען אין יאָהר 1934.

נאָכ'ן אויסהערען אַ בעריכט וועגען דער לאַגע פון די יודען אין מזרח- און מיטעל-אייראָפּע ווי אויך אין ארץ-ישראל איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די קאָנפערענץ דריקט אויס איהר אונטערשטיצונג צו דער העכסט-נוצליכער אַרבייט פון „דזשאָינט" פון איין זייט און פון דער יודישער אַגענץ פון דער צווייטער זייט און אַפּעלירט צום אַמעריקאַנער יודענטום צו שטיצען מיט אַלע מעגליכקייטען די ביידע גרויסע יודישע אָרגאַניזאַציעס.

די קאָנפערענץ האָט שאַרף פערורטיילט די מיסיאָנערישע טעטיגקייט צווישען יודען.

יודיש
קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2.

יודיש דראַמ. טעאַטער פון פּוילען
ווילנער טרופּע
אָנפיהרונג: מ. מזאה. יאָר XVII

אויבווידערופליך צום לעצטען מאל
היינט, מיטוואָך, דעם 23-טען, ד.ח. 9.15 אָוונט, צו בילליגע פּרייזן, פון 50 גר. ביז 1 זל.
בונט אין אויסבעסערונגס-הויז
אַ היינט-צייטיק טעאַטער-שטיק אין 3 אַקטען
מחבר: פּעטער-מאַרטין לאַמפּעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראָטבוים.
מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 24 נאָוועמבער, צוליב גענעראַל-פּראָבע, ווערט נישט געשפּילט.
פרייטאָג. דעם 25-טען נאָוועמבער, 9.15 אָוונט. באַנייונגס-פּרעמיערע
„מאַן, ווייב און רעוואָלוציע"
(קוואַדראַטור פון קרייז)
אַ שפּאַס אין 3 אַקטען פון וו. קאַטאַיעוו, יידיש מ. מ.
אדמ. אָנפיהרונג: ב. אס.

אַ הערצליכען מזל-טוב און אַ גליקליכע צוקונפט ווינש איך
פרל. גוטשא מאשקאָוויטש
צו איהר חתונה
מיט ה' יולעק דאַברזשינסקי
זאָל אייער נייער לעבענס-וועג מיט רויזען בעצירט זיין.
אברהם ווינמאַן.

פאַר גאָלד, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אליזער פיאלקא, פּיעטריקאָווער 7

Dr. Wajnberg
ספּעצ. פון האַרץ-און לונגען-קראַנקהייטען
ציגעל-גאַס 11, טעל. 126 02
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אָווענד.

„לינת-הצדק" לאָדזש צעגעלניאַנאַ 17
פיזיקאַלישער טעראַפּישער קאַבינעט
איז טעגליך טעטיג פון 11—1 און 4—6 אָווענד און געפינט זיך אונטער'ן אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר-ספּעציאַליסט. קווארץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, סאָלוקס, עלעקטרישע בעדער.

Dr. med. J. SCHORR
פון IWONICZ
ספּעציאַליסט
פאַר האַרץ און סקלעראָזע-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אין לאָדז
גדאַנסקאַ 11, טעל. 226-85
נעמט אָן טעגליך פון 4—6 נאָכמיטאָג. 6662

דר. מעד. בערמאַן
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקה. מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג א. סעקסועלע בעראַטונג, נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אָווענד, זונטאָג פון 9—1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פּרייזען

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָווע 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראָטעזירונג פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: תקלעדסען אויף פּלאַטפוסען. קינסטליכע הענט און פיס, גאָרסעטען א. אז וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאָווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א.ז.וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונד. 1604

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב'ן
דירעקטאָר ה. ניידעק צוליב'ן טויט פון זיין ליבע
מוטער נ"ע
זייט געטרייסט!
די יודישע וועבער און יודישע מייסטער פון דער פירמע
זאַקס, פּאָלודניאָווע 52 4799

Ostrzeżenie.
Ostrzegam niniejszem przed przyjmowaniem weksli lub innych zobowiązań
Zeliga Strawczyńskiego
(Franciszkańska 44)
gdyż nie mam z niemi nic wspólnego i honorować ich nie będę, a cały majątek należy wyłącznie do mnie.
MARJEM GELKOPF
Łódź, Franciszkańska 44.
1087

רומעניש־סאָוויעטישע אונטערהאנדלונגען
זענען ענטגילטיג איבערגעריסען געוואָרען

וויען, 22 (ספּ. טעל.) „דונאַי־פּאָסט" מעלדעט אויס בוקאַרעשט, אַז די רומעניש־סאָוויעטישע אונטערהאַנדלונגען, וועגען שליסען אַ נישט־אַנגריפס־אָפּמאַך זענען ענטגילטיג איבערגעריסען געוואָרען.

אויף דער מאָרגנדיגער זיצונג פון רומענישען פּאַרלאַמענט וועט מיניסטער טיטולעסקו געבען ערקלערונגען וועגען די אונטערהאַנדלונגען און וועט מיטטיילען, אַז זיי זענען איבערגעריסען געוואָרען.

די קאָנפערענץ פון די פּרעזידענטען אין אַמעריקא
ס'איז נישט פאָראויסצוזעהען, אז דער מאָראַטאָריום זאל פערלענגערט ווערען

ניו־יאָרק, 22 (ספּ. טעל.) צוליב דער אָפּזאַגע פון די קאָנגרעס־מיטגלידער וועט פּרעזידענט הובער זיין געצוואונגען דעם פערלענגערן דעם מאָראַטאָריום אויף די מלחמה־חובות פאַר די אייראָפּעאישע מלוכות. ס'קען אַריינטרעטען אין דער היינטיגער אָנ'ענדערונג, אויב רוזוועלט וועט זיך קאָנטעגאָריש אַרויסזאָגען פאַר פערבייטערען דעם מאָראַטאָריום, דאָס איז אָבער זעהר ווייניג וואַהרשיינליך.

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.) פון ניו־יאָרק מעלדעט מען, אַז די פּרעסע רעדט זעהר געוויס אַרום די פאָראויסגעזעהענע קאָנפערענץ צווישען פּרעזידענט הובער און דעם נייעם פּרעזידענט רוזוועלט. די פּרעסע ערוואַרט, אַז די קאָנפערענץ וועט אויפקלערען דאָס פּראָבלעם פון די חובות. די רעזולטאַטען פון דער קאָנפערענץ ווערען ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג.

געגען צאָל־באַריערען און האנדעלס־באגרענעצונגען
גרויסע רעדע פון ענגלישען האנדעלס־מיניסטער רונטשימען

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.) דער האַנדעלס־מיניסטער רונטשימען האָט געהאַלטען אַ רעדע אין ניו־קעסטל. דער מיניסטער האָט אָנגעוויזען אויף דער געפאַהר פון די צאָל־באַריערען און האַנדעלס־באַגרענעצונגען. די רעדע איז געווען אין אַ סתירה צו דער אַלגעמיינער פּאָליטיק פון מאַקדאָנאַלדס־רעגירונג. רונטשימען האָט אונטערגעשטראָכען, אַז דער אינטערנאַציאָנאַלער האַנדעל איז געבונדען נישט נאָר מיט דער קאָנטראָל פון דער דעוויזען־פערקעהר אין עטליכע מלוכות, נאָר קודם־כל מיט די הויכע צאָל־אָפּצאָהלען און די קאָנטינגענט־סיסטעמען. די דאָזיגע אַלע שטערונגען קענען ברענגען צו אַ ווירטשאַפטליכער קאַטאַסטראָפע. די הויכע צאָל־אָפּצאָהלונגען פערניכטען די פרייהייט פון אינטערנאַציאָנאַלען האַנדעל.

די דאָזיגע רעדע איז זעהר כאַראַקטעריסטיש, ווייל זי בעווייזט, אַז די ענגלישע ליבעראַלען, נישט קוקענדיג, וואָס זיי בעהמען אַנטייל אין מאַקדאָנאַלדס רעגירונג, זענען ווייטער אַנהענגער פון פרייען האַנדעל.

מאַנדזשורישע פראַגע וועט נישט ערלעדיגט ווערען
פעלקער־ליגע־ראַט וועט דעם עניין איבערשיקען צו דער פּלענאַר־פערזאַמלונג

גענף, 2 (ספּ. טעל.)

דער קאָרעספּאָנדענט פון „מאָרנינג פּאָסט" דערוואוסט זיך, אַז דער ראַט פון דער פעלקער־ליגע וועט אויף דער איצטיגער סעסיע נישט לעזען דעם מאַנדזשורישען קאָנפליקט און וועט איבערווייזען דעם קאָנפליקט דער פּלענאַר־זיצונג פון דער פעלקער־ליגע. אַזוי־אַרום וועט דער עניין ווידער אָפּגעשלעפּט ווערען עטליכע חדשים.

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.)

פון טאָקיאָ מעלדעט מען, אַז די יאַפּאַנישע פּרעסע פערנעמט זיך שטאַרק מיט'ן מאַנדזשורישען קאָנפליקט אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעראַטונגען פון דער פעלקער־ליגע. די צייטונגען שטעלען איינשטימיג פעסט, אַז די יאַפּאַנישע פּאָליטיק אין מאַנדזשוריען קען נישט געענדערט ווערען און אַז יאַפּאַן וועט נישט אָפּטרעטען פון איהרע פאָדערונגען.

מ'האָט זיי געהאַלטען פאַר אומגעקומענע
דערווייל געפינען זיי זיך אין געפאַנגענשאַפט

מאַרסעל, 22 (ספּ. טעל.) די מאַדרידער צייטונג „אימפּאַרקיאַל" ברענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז לויט זיכערע אינפאָרמאַציעס פון אַ זיכערע קוועלע, געפינט זיך דער שפּאַנישער גענעראַל סילוועסטער און 300 אָפיצירען און זעלנער, וואָס זענען בלומרשט אומגעקומען בעת דער רופע ע' מלחמה אין יאָהר 1921 — אין געפאַנגענשאַפט ביי אַ מאַראָקאַנער שבט, וואָס וואַנדערט איצט אויף דער שפּאַנישער טעריטאָריע אין דער קאָלאָניע ריאָ דע אָראָ. די צייטונג פאָדערט פון דער רעגירונג צו אינטערווענירען, כדי צו בעפרייען די געפאַנגענע.

לאָדזשער נייעס

לאָוניק קוק געגען וויצע־פּרעזידענט וויעלינסקי

(א) שטיצענדיג אויף די בעשטימונגען פון נייעם שטראָף־קאָדעקס האָט לאָוניק קוק אַריינגעטראָגען אין קרייז־געריכט אַ פּריוואַטע אָנקלאַגע געגען וויצע־פּרעזידענט וויעלינסקי פאַר עהרענרירונג.

ווי בעקאַנט, האָט וויצע־פּרעזידענט וויעלינסקי בעשולדיגט דעם לאָוניק קוק אין מיסברויכען און דער פּראָקוראָר האָט דעם פּראָצעס געגען לאָוניק קוק אַנולירט.

געענדיגט דער שטרייק אין דער גלאָז־הוטע

(2) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אין דער לאָדזשער גלאָז־הוטע (נאָווע 18) אויסגעבראָכען אַ שטרייק, צוליב דעם וואָס די פאַבריקס־אַדמיניסטראַציע האָט געוואָלט רעדוצירען די לוינען.

נאָך אונטערהאַנדלונגען איז געקומען צו אַ פערשטענדיגונג און די אַרבייטער האָבען צוריק אָנגעהויבען צו אַרבייטען.

איבערגעפאָרען דורך אַן אויטאָ
אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל

(2) אויף זשגאַווסקאַ 53 איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַן אויטאָ, די 32־יעהריגע גערטרודע פעטצלאַך, דער דאָקטאָר פון פּאָגאָטאָוויע האָט איבערגעפיהרט די פערוואונדעטע אין שפּיטאָל פון דער קראַנקען־קאַסע, די שאָפער איז צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכע פעראַנטוואָרטליכקייט.

יודיש טעאַטער
„פילהאַרמאָניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20.
אָנפ.: א. בעזמאַן און א. שטאָקפעדער

די בעליבטע סובּרעטין
רעגינאַ צוקער
בעריהמטער אַרטיסט
הערמאַן פעניגשטיין
מיט'ן גאַנצן אויסגעצייכנטן אַנסאַמבל.

היינט, מיטוואָך, 9 אָוונט
6־טע נייע
פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
פּרייזן פון 50 גר. ביז 1.70 1־טע רייהע
צום 1־טן מאָל אין דעם סעזאָן די שטאַרק אויסגענומענע פּיעסע אין 3 אַקטען
א האַרץ, וואָס בענקט
אין די הויפּט־ראָלען: בערטאַ זאַסלאַווסקאַ, הערמאַן פעניגשטיין, ליאָן געטליכערמאַן
נאָך דער פאָרשטעלונג טרעט אויף דאָס בעריהמטע ענגלישע טאַנץ־טריאָ
לואיס לואיסאָף
אין פערשידענע אַקראָבאַטישע טענץ

וואָס קומט
פרייטאַג?? שבת??
לעזט מאָרגען!!

בילעטן צו בעקומען אין פילהאַרמ.־קאַסע

טראָן־רעדע פון ענגלישען קעניג
בעת דער עפענונג פון דער סעסיע פון ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 22 (ספּ. טעל.) היינט איז דורכגעקומען די פייערליכע עפענונג פון דער ערשטער סעסיע פון פּאַרלאַמענט. דער קעניג האָט געהאַלטען די טראָן־רעדע, אין וועלכער ער האָט אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז די ווירטשאַפטליכע וועלט־קאָנפערענץ וועט דערפיהרען צו אַ פערשטענדיגונג, וואָס וועט בעזייטיגען די שוועריגקייטען, מיט וועלכע ס'קעמפט איצט די גאַנצע וועלט. די ענגלישע רעגירונג וועט ווייטער מיטאַרבייטען מיט דער ענטוואַפענונגס־קאָנפערענץ. נאָך דער קאָנפערענץ ביי „ראָונד טיש" מיט אינדיען, וועט די רעגירונג פאָרשטעלען דעם פּאַרלאַמענט פאָרשלאַגען, וואָס צילען צו אַ ווייטערדיגע קאָנסטיטוציאָנעלע ענטוויקלונג פון אינדיען.

דער קעניג האָט פערזיכערט, אַז די רעגירונג וועט אַלץ טון, כדי צו ענטוויקלען דעם האַנדעל. דער קעניג האָט אויסגעדריקט זיין זאָרג צוליב דער גרויסער אַרבייטסלאָזיגקייט. ער האָט געזאָגט, אַז די רעגירונג וועט אַדורכפיהרען אַ רעפאָרם פון די געזעלשאַפטליכע פערזיכערונגען און עס ווערען געגעבען אַ רייהע פעראָרדנונגען וועגען לאָקאַלער שוץ א. אַז. וו.

ציהונג פון דער מלוכה־לאָטעריע
ערשטע קלאַס — 5־טער טאָג

100.000 zł. na Nr. 15849
15.000 zł. na Nr. 23349
2.000 zł. na Nr. Nr. 119846 36658
500 zł. na Nr. Nr.: 86933 8718 9050.

Po 400 zł. na Nr. Nr.: 37665 64639 57306 85952 103084 137129 74877 101142 71405 120120.

Po 200 zł. na Nr. Nr. 33918 89471 54118 68953 75377 134145 145920 8221 6489 49126 36900 60022 68588 105787.

Po 150 zł. na Nr. Nr.: 15718 87434 92189 133517 56839 56484 88639 59946 75503 87187 138644 67320 21569 116921 16948 54680 24079 5672 102634 62268 97859 27440 16456.

Po 100 zł. plus premja 1000 zł. na Nr. Nr.: 2980 4133 7466 12538 13317 17609 19964 22950 25843 26981 599 34825 45730 46820 46939 49631 49999 56500 61233 63483 67286 70682 74909 86738 91284 91636 111048 114102 116644 125005 26202 128694 131084 132049 132636 135592 135636 136498 138020 142901.

Po 100 zł. padły na N-ry:

28 134 500 671 706 29 822 1023 596 600 47 756 932 2207 574 80 692 811 98 3258 467 872 4001 149 65 276 386 466 68 [illegible] 611 12 69 781 5090 113 36 240 387 410 65 613 778 952 6428 55 68 96 772 865 987 7073 222 323 404 73 534 630 890 8063 307 448 759 9036 49 416 661 787 10023 75 112 89 88 449 564 735 72 808 72 970 61 11333 51 471 789 95 808 943 75 12199 332 51 493 519 35 56 93906 13002 472 537 950 14092 275 92 474 730 46 15311 691 748 831 909 16025 45 53 238 378 998 17055 84 148 81 210 356 435 95 534 764 18080 143 239 444 693 760 979 19149 69 266 342 605 9 713 709 800 30 20072 329 83 692 21282 375 418 584 757 90 844 22958 304 55 78 689 731 813 23022 106 36 206 99 401 43 505 63 627 64 789 24003 201 903 25003 28 178 282 406 35 944 70 26087 463 594 721 810 27042 265 351 56 67 516 29 687 959 69 28355 407 58 84 98 513 674 844 944 46 61 29522 614 30072 115 232 79 855 31316 449 585 813 32313 24 60 478 548 33012 514 743 34101 386 483 91 623 50 35027 130 361 64 847 96 980 6021 350 639 806 69 37064 119 394 499 572 627 40 52 824 945.

38100 303 675 83 890 39090 349 92 642 61 912 40095 96 121 375 475 968 41503 76 623 90 954 42048 166 213 79 342 408 23 62 511 44 56 602 43281 396 44117 31 272 87 322 54 460 520 61 94 836 909 45189 308 442 43 744 833 67 46718 958 47059 118 88 567 634 947 82 48108 222 42 328 88 509 96 679 948 49249 63 361 695 861 85 955 90 5037 261 348 787 975 51013 19 51 66 80 196 238 441 704 50 87 922 52020 78 81 149 316 432 48 87 53092 140 61 227 310 80 86 685 767 948 54020 57 149 389 407 72 636 984 55108 35 63 201 45 583 700 857 91 18 64 56175 221 51 489 503 713 937 57043 153 83 271 628 728 95 58063 110 216 445 29 530 31 618 24 39 753 62 93 874 934 59607 746 828 956 60006 77 144 225 302 741 51 934 61324 420 50 580 629 724 62071 364 425 79 603 70 758 63160 510 65 641 55 711 874 912 64086 953 65043 169 95 529 641 96 955 66173 267 430 512 91 67049 66 129 247 348 569 615 889 68029 215 460 67 675 87 841 69059 312 428 31 45 634 948 49 70206 366 92 540 43 71794 959 72002 9 259 367 408 893 73135 231 554 630 791 978 74025 109 23 28 243 300 552 636 886 97 75497 638 710 34 77.

76029 108 90 242 94 602 838 77052 68 167 355 49 448 93 517 260 78312 33 526 643 750 75 79196 225 95 348 648 901 9 80211 352 416 512 614 713 874 944 89 97 81188 230 62 348 431 33 669 830 41 948 82175 276 499 894 959 83167 578 95 84092 163 334 95 493 535 67 715 873 906 85336 63 525 97 930 44 86032 34 38 234 301 6 88 426 628 769 930 87086 151 291 496 535 67 666 70 767 88107 219 34 317 480 554 64 89044 166 244 98 361 465 622 65 90036 123 432 501 38 641 883 91075 122 29 342 800 36 92024 71 187 285 372 686 720 963 93020 119 46 76 205 20 93 375 427 615 33 704 820 927 34 94156 224 26 376 455 60 601 58 796 95004 73 87 199 348 452 675 91 746 96114 23 509 732 905 16 24 97163 229 99 630 58 734 98126 268 81 84 643 48 816 982 99315 597 618 723 861 91 942 100010 119 236 422 773 101062 129 302 9 20 407 49 97 519 82 763 944 102049 348 522 630 915 103050 93 207 33 514 45 858 104233 52 57 80 94 870 905 105067 78 292 552 60 106034 247 80 322 476 515 20 61 924 45 107080 489 528 35 56 768 108254 374 417 109237 328 515 31 110087 264 753 800 20 911 111062 105 71 329 83 412 42 69 717 47 112049 79 112 398 648 49 772 74 113516 86 257 476 94 507 680 76 80 754.

114472 538 91 665 928 115301 465 92 675 714 75 972 116148 73 202 67 387 750 834 958 117013 153 245 152 684 88 785 918 83 118230 35 404 539 93 734 986 119048 183 217 63 308 571 607 69 89 717 19 802 27 86 120077 83 136 318 57 456 549 91 601 701 812 20 121101 66 311 544 611 77 754 87 863 916 13360 317 490 507 53 854 938 43 123049 115 275 352 66 405 520 609 39 92 768 124282 95 309 82 426 570 732 43 63 928 125022 46 114 285 325 28 71 126043 199 322 611 704 951 127090 357 78 571 623 732 946 128016 97 658 823 72 74 79 90 941 129181 376 416 25 53 538 624 750 76 829 39 56 130030 414 36 45 536 689 703 92 876 980 131037 259 352 99 507 625 790 845 83 915 232213 368 400 639 873 909 133010 121 26 83 217 302 34 645 746 134116 75 352 625 84 756 58 85 867 922 99 135009 85 474 811 136325 445 585 890 137093 214 41 474 796 848 138007 137 62 329 410 558 87 657 60 96 706 975 99 139137 82 469 706 22 51 821 961 140059 73 128 595 742 864 141282 89 352 73 498 527 37 768 142320 504 61 584 738 80 830 916 30 143313 35 530 52 68 966 144136 129 77 374 85 408 60 504 681 82 943 145024 139 224 308 38 668 91 723 146077 222 43 471 708 909 49 35 45 147029 136 529 892 902 35.

לאָדז, 23 נאָוועמבער 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 23 נאָוועמבער 1932

א פאַרלאַמענט פאַר פאַלעסטינע?

די ערקלערונג פון פאַלעסטינער הויך-קאָמיסאַר אויף דער סעסיע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע וועגען דער כוונה צו רופען אַ לעגיסלאַטיווען ראַט (פּאַרלאַמענט) אין פאַלעסטינע איז בכלל נישט קיין סורפּריז, שוין פון לאַנג איז געווען קלאָר, אַז פריהער אָדער שפּעטער וועט די פראַגע פון אַזוי גערופענעם פאַלעסטינער פאַרלאַמענט אַ ווידער שווימען אויף דער טאָג-אָרדנונג און אַז פריהער אָדער שפּעטער וועט אַזאַ פּלאַן צוגעשטעלט ווערען דורך דער פאַלעסטינער רעגירונג.

די פראַגע וועגען פאַרלאַמענט פאַר פאַלעסטינע איז געהאָנגען אַזוי צו זאָגען אין דער לופטען, זי איז באַר שטענדיג געוואָרען אָפּגעלעגט און דער טערמין פון זיין פאַרווירקליכונג איז אַלעמאָל פערדרוקט געוואָרען אין אַן אונבעשטימטער צוקונפט. אויף איצט, נאָך דער ערקלערונג פון טשאַנסעלאָר אין גענף, דאַרף מען נישט אָננעהמען, אַז דאָס פּראָבלעם פון דער פאַלעסטינער געזעצגעבערישער אַנשטאַלט איז שוין אַקטועל, כאָטש עס איז אַ גאַנץ מעגליכע זאַך, אַז סער וואָקאָפּ וועט קומען אויף דער נאָהענטסטער סעסיע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע שוין מיט אַ פערטיגען פאָרשלאָג און יערענפאַלס מיט אַ קלאָרען ענטפער אויף דער פראַגע וועגען פאַרלאַמענט, וואָס ווערט אַלע מאָל אויפגעהויבען.

די שטעלונג פון די יודען צו דער פראַגע וועגען רופען אַ פאַרלאַמענט אין ארץ ישראל איז בעקאַנט. די שטעלונג איז אַ נעגאַטיווע. און די פאַלעסטינער יודען האָבען די שטעלונג קלאָר אויסגעדריקט אין דער רעזאָלוציע פון דער אסיפת הנבחרים. מען דאַרף פון פאָראויס אונטערשטרייכען, אַז אַזאַ נעגאַטיווע שטעלונג צו דער פאָלקס-פערטרעטונג, אַלזאָ צו אַ דעמאָקראַטישער אינסטיטוציע האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט אַנטקעגענשטעלען זיך די פּרינציפּען פון דעמאָקראַטיע. עס איז אין יודענטום פערהאַן בלויז איין גרופּע, וועלכע האַלט, אַז נעבען אַנדערע סיבות, טאָר מען נישט אויך אין נאָמען פון דעמאָקראַטיע אַרויסטרעטען געגען אַ פאַרלאַמענט אין א"י דאָס איז די גרופּע פון ברית שלום. די גרעסטע מעהרהייט דאַרגעגען (אויסנעמען מיט די אַרבייטער-גרופּירונגען), וועלכע מען קאָן דאָך נישט חושד זיין אין מאַנגעל פון פערשטענדניש פאַר די פּאָסטולאַטען פון דעמאָקראַטיע, טרעטען קאַטעגאָריש אַרויס געגען דעם פּלאַן פון געבען פאַלעסטינע אַ פאַרלאַמענט, ווייל מען קאָן זיך נישט גענאַרען. דער געפּלאַנטער פאַרלאַמענט האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט אַ פאָלקספערטרעטונג און מיט די יסודות פון דעמאָקראַטיע, דאָס דאַרף פשוט זיין אַ פאָליטיש געוועהר-צייג. עס דאַרף זיין אַ געוויסער מאַנעווער וועלכער וועט אין דער צוקונפט מאַסקירען יעטוועדע בעוועגונג פון דער ענגלישער רעגירונג אין פאַלעסטינע. די פּאָזיציע פון דער רעגירונג אין פאַלעסטינע איז אַ גאַנץ נישט בעקוועמע. די רעגירונג וויל דעריבער זיך טיילען מיט דער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר איהרע האַנדלונגען אין פאַלעסטינע און אַ טייל פון דער דאָזיגער פעראַנטוואָרטליכקייט אַרויפוואַרפען אויף דעם פאַרלאַמענט. און אַ חוץ דעם דאַרף דאָס זיין אַ געוויסע סאַטיספאַקציע פאַר די שטענדיגע פּאָסטולאַטען פון די אַראַבער.

אין אַ לאַנד, וואו עס איז נישטאָ קיין רייד וועגען וועלכער עס איז נישט נאַציאָנאַלע שטאַטישער זעלבסטפערוואַלטונג, אין אַ לאַנד, וואו עס שטויסען זיך צונויף פערשידענע גרופּען פון דער בעפעלקערונג אויף אַ רעליגיעזער פּלאַטפאָרם, וואו עס איז נישט קיין מינדעסטע פערשטענדניש פאַר די פּרימיטיווסטע פאָרמען פון זעלבסטפערוואַלטונג, וואו עס הערשען אַריסטאָקראַטישע גרופּען, קאָן נישט זיין קיין רייד וועגען אַ ריכטיגער פאָלקס-פערטרעטונג און וועגען אַ פאַרלאַמענט, וואָס זאָל אויסדריקען דעם ווילען פון פאָלק. דער פאַרלאַמענט וועט פון שטאַנדפּונקט פון דעמאָקראַטיע זיין אַ פּיקציע, ער וועט זיין אַ הערשאַפטס-געביט פון עטליכע אַראַבישע אָליגאַרכען, און פון יודישען שטאַנדפּונקט איז פאַלעסטינע אַ לאַנד פון יודישער עמיגראַציע און אַ לאַנד, וואו עס דאַרף געשאַפען ווערען די יודישע נאַציאָנאַלע היים, אַנטקעגען וועלכער די רעגירונג האָט גאַנץ בעשטימטע פערפּליכטונגען. אַ פאַרלאַמענט, וואָס זאָל האָבען אַפילו די קלענסטע פּראָראָגאַטיווען, קאָן אין פיל פראַגען ביי די איצטיגע בעדינגונגען גרויס שאָדען ברענגען דער יודישער זאַך.

סער וואָקאָפּ איז אין זיין גענפער ערקלערונג געווען אַזוי פאָרזיכטיג, אַז נישט ווילענדיג וואָהרשיינליך אַרויסרופען אַ דיסקוסיע איבער דער פראַגע, האָט ער פון פאָראויס אָבהענגיג געמאַכט די ענטשטעהונג פון פאַרלאַמענט פון דער מאַנדאַט און פון דער זיכערקייט אין לאַנד. די דאָזיגע בעדינגונגען לינדערען אָהן ספק דעם פּלאַן גופא, זיי ענדערען אָבער אין גאַרנישט דעם עצם פון דער פראַגע. אַ פאַרלאַמענט אין פאַלעסטינע איז ביי די איצטיגע בעדינגונגען פון יודישען שטאַנדפּונקט נישט צו דענקען... אויפ'ן דאָזיגען געביט הערשט אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ פולקאָמע איינשטימיגקייט.

די קלאַנגען וועגען פערקירצען מיליטער-דינסט

געקירצטע דינסט-צייט קאָן ברענגען גרויסע נוצען

ד"ר יוזעף לאָס שרייבט אין „ראָבאָטניק":

„שוין צום צווייטען מאָל פאַר די לעצטע חדשים גייט אַרום אַ קלאַנג וועגען פלענער צו קירצען דעם מיליטער-דינסט.

„עס איז שווער איצט, אין דער צייט פון דער פאָליטיק פון סודות און סיורפּריזען אָפּצושאַצען וויפיל אמת ס'איז דאָ אין דעם דאָזיגען קלאַנג. אין יעדען פאַל קען מען שוין איצט וואָהרשיינליך פאָראויסזעהען, אַז דער קריזיס, וואָס פערטיפט זיך און פערציהט זיך, וועט צווינגען די רעגירונג צו זוכען געוויסע עקאָנאָמיע אויפ'ן מיליטערישען געביט. היות ווי צוליב פערשטענדליכע טעמים רעדט מען נישט וועגען אָפּשפּאָרונגען, וואָס זאָלען טרעפען די קרייזען פון די פּראָפעסיאָנעלע אָפיצירען און אונטעראָפיצירען, וועט די רעגירונג זייענדיג געצוואונגען דורכ'ן קריזיס, גיין אויפ'ן וועג פון אַ געוויסער רעדוקציע פון דער צייט פון מיליטער-דינסט.

„דאָרטען וואו די געזעלשאַפטליכע פּראָבלעמען ווערען אַנערקענט, האָט מען שוין לאַנג געקירצט די טערמינען פון מיליטער-דינסט. פראַנקרייך האָט געקירצט ביז אַ יאָהר, און איצט וויל זי די צייט פון מיליטער-דינסט ווידער רעדוצירען. מ'האָט געקירצט דעם מיליטער-דינסט אין בעלגיען, טשעכאָסלאָוואַקיע, פינלאַנד, לעטלאַנד, עסטלאַנד, האָלאַנד, דענעמאַרק, שוועדען, נאָרוועגיען. מ'האָט געקירצט דערפאַר, ווייל די „ציווילן" האָבען געהאַלטען, אַז אַזוי וועט בעסער זיין.

„ביי אונז ווערען „ציווילע" אַרגומענטען נישט גענומען אין בעטראַכט. מוז מען מיט'ן געגנער קעמפען מיט זיין אייגענעם געוועהר. ווילען מיר א ווײלע פּרובען טראַכטען ווי אַ מיליטערמאַן.

„פון יענער זייט זאָגט מען שטענדיג, אַז דער פּוילישער זעלנער געהערט צו דעם טיפּ, וואָס לערנט זיך לייכט אויס און פערגעסט גיך, מוז מען אַלזאָ די תורה אריינהאַקען אין קאָפּ לאַנג און מעכאַניש. אָבער דאָס איז דאָך כמעט אַנ'אַלגעמיין בעקאַנטע זאַך, אַז די אייגענטליכע מיליטערישע תורה לערנט מען אין אונזער אַרמעע נישט מעהר ווי א יאָהר, די איבעריגע צייט שלינגט איין די אַזויגערופענע ספּעציאַליזירונג, וואָס איז אייגענטליך בעשטימט אויף מיליטעריש-אַדמיניסטראַטיווער טעטיגקייט.

„צו וואָס דאַרף מען אַלזאָ אַנטון און אויסהאַלטען 200,000 מאַן צוליב אַדמיניסטראַטיווער טעטיגקייט, וואָס האָט מיט דער מיליטערישער אויסבילדונג פון זעלנער גאַרנישט צו טון? וואָס פאַר א נוצען גיט די דאָזיגע קאָלאָסאַלע פינאַנציעלע אַנשטרענגונג?

„לעצטענס האָט אפילו די מיליטערישע פּרעסע אַנערקענט דעם נוצען וואָס וואָלט אַרויסגעקומען פון קירצען מיליטער-דינסט. זי דרוקט אַרטיקלען, וועלכע קוקען אויס ווי „פּעטיציעס", וועלכע אָפיצירען אומדרייסט צו נעמען אין אַכט, אַז דאָס קירצען מיליטערדינסט וואָלט מעגליך געמאַכט אויסצובילדען אַלע יונגעלייט אין מיליטער-עלטער, בעת איצט בעקומט אַ גרויסע צאָל (די אַזויגערופענע הויכע נומערן) קיין שום אויסבילדונג נישט.

„האָבען זיך באַלד אָבער געפונען מיליטערישע סטאַטיסטיקער מיט דער טעאָריע פון אַזויגערופענעם „קריזיס פון איבערקאָנטינגענט". לויט זייער טעאָריע וועט זיך איצט יאָהר-יעהרליך מעלדען אַ קלענערע צאָל רעקרוטען אין מיליטער, צוליב דעם וואָס די צאָל געבורטען האָט זיך בעת דער מלחמה פערקלענערט. די סטאַטיסטישע אויסרעכענונגען ווייזען אויף, אַז אין די יאָהרען 1936 – 1940 וועלען מיר זיין עדות פון א „קריזיס פון איבערקאָנטינגענט", ד"ה אַז די צאָל רעקרוטען איבערן קאָנטינגענט וועט זיך בעדייטענדיג פערקלענערן.

„ס'קען זיין, פערענדיגט „ראָבאָטניק", אָבער צי דאַרף מען שוין איצט, 4 יאָהר פאַר'ן „קריזיס פון איבערקאָנטינגענט", וואַרטען מיט דער רעפאָרם און פטרן איבעריגע געלד?"

צי אַלע אַרגומענטען פון „ראָבאָטניק" וועלען העלפען צו רעדוצירען דעם מיליטערדינסט, איז א גרויסער ספק, סיידען דער ערנסטער אַרגומענט – דער קריזיס.

עמיל לודוויג אין דער איטאַליענישער צענזור

וואס די צענזור האט געשטראכען פון לודוויג'ס געשפרעכען מיט מוסאליני'ן

דער שווייצאַרישער זשורנאַל „עפּאָרמאַסאָן" האָט דורכגעפיהרט אַ פערגלייך צווישען דער איטאַליענישער און דער דייטשער אויסגאַבע פון די געשפּרעכען, וואָס עמיל לודוויג האָט געהאַט מיט מוסאָליניען. דער זשורנאַל שטעלט פעסט, אַז כמעט איין אַכטעל פון דעם בוך איז אין דער איטאַליענישער אויסגאַבע נישט דורכגעלאָזט געוואָרען דורך דער צענזור.

עס איז אינטערעסאַנט, וואָס עס איז נישט געפעלען די איטאַליענישע צענזאָרע. דער שווייצאַרישער זשורנאַל ברענגט אייניגע ערטער, וואָס זענען אין דער איטאַליענישער איבערזעצונג אַרויסגעלאָזט געוואָרען. די ערטער בעציהען זיך צו די ערקלערונגען פון מוסאָליניען.

אויף דער זייט 116 זענען אויסגעשטראָכען פאָלגענדע שורות: לודוויג פרעגט, פאַרוואָס האָט מוסאָליני ליב צו זאָגען, אַז דאָס וואָרט „אונמעגליך" איז פון דער איטאַליענישער שפּראַך געשטראָכען געוואָרען. איהר ווייסט דאָך אַליין, אַז עס איז נישט אַזוי.

מוסאָליני האָט דערויף געענטפערט: אויב מען זאָל דאָס נישט אַריינקלאַפּען די מענשען אין די קעפּ אַריין מיט האַמער'ס, וועלען זיי ווערען פויל און וועלען אָנהויבען רעכענען די איינפאַכסטע זאַכען פאַר אונמעגליך.

אויף דער זייט 117 זענען אַרויסגעלאָזט די פאָלגענדע שורות: איך שפּאַן אָפּט צוויי שעה אַהין און צוריק איבער מיין צימער און זוך אַ לעזונג אָדער די נויטיגע פאָרמול, די אידעע קומט צו מיר אָפּט איבאַוועגנד אַרום האַלבער נאַכט. אָבער קאָן מען דאָס אָנרופען אידעען? אַ מענש אין מיין לאַגע דאַרף זיין אַ נאַר אָדער זיך מאַכען פאַר אַ נאַר מינדעסטענס איין מאָל אין דער וואָך. גראַד אין די טעג קאָן ער זיך עפּעס אויסלערנען. און די רעגירונג? די בעוואָכט מיך העכסטענס צוויי מאָל אין יאָהר.

אויף דער זייט 130. איך גלויב נישט, אַז אין איטאַליען זאָל קאָנען אויפשטעהן אַ דוטשע נומער 2., האָט געזאָגט דער דוטשע נומער איינס, און אויב ער וועט זיך בעווייזען, וועט איטאַליען איהם נישט דולדען.

זייט 111: מיסברויכען פון בעאַמטע ווערען ביי אונז בעשטראָפט מיט דער העלבער שטרענגקייט, ווי אין סאָוויעט-רוסלאַנד. פאַשיסטען, וועלכע ווערען געכאַפּט ביי מיסברויכען, האַלטען פאַר בעסער אַליין צו מאַכען אַ סוף צו זייער לעבען. דער סעקרעטאַר פון דער פּאַרטיי אין ליוואָרנאָ איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, ווייל ער איז בעגאַנגען מיסברויכען מיט פּאַרטיי געלטער. דער גובערנאַטאָר פון סאַרדעמאַ האָט זיך דערשאָסען אין די קאַטאַקאָמבעס, דער דירעקטאָר פון די עפענטליכע אַרבייטען אין נעאַפּאָל האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין ים אַריין, די לעצטע זענען דורך מיר אַרויסגעפאָדערט צו געבען ערקלערונגען, זיי האָבען אָבער בעסער געוואָלט זיך נעמען דאָס לעבען, הגם דערנאָך האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זיי זענען אין גאָרנישט שולדיג.

אויף דער פראַגע פון לודוויגן, צי העכסט פּאַקטיש מוסאָליני פאַר בוצליך צו זעצען זיינע געגנער אין טורמע, נאָכדעם ווי ער איז אַליין געזעסען פיל אין טורמע, האָט מוסאָליני געענטפערט:

לויט דער איטאַליענישער אויסגאַבע: איך געפין עס פאַר גאַנץ לאָגיש. איך האָב אָנגעהויבען מיין קאַריערע מיט טורמע, אָבער פון דעמאָלט אָן האָט זיך די לאַגע געענדערט, איצט ערפיהל איך מיין פליכט.

לויט דער דייטשער אויסגאַבע: איך געפין עס פאַר גאַנץ לאָגיש, פריהער האָבען זיי מיך געזעצט אין טורמע, איצט זעץ איך זיי איין.

די דייטשע רעפּובליק האט נישט קיין שיצער

די סענסאַציאָנעלע ערקלערונג פון שיידעמאַנ'ען

דער בערלינער קאָרעספּאָנדענט פון דער פּאַריזער צייטונג „לע קאַפּיטאַל" האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט'ן פיהרער פון דער דייטשער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע שיידעמאַן, שיידעמאַן, איינער פון די עלטסטע ליהרער פון דער דייטשער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע האָט געמאַכט אַ סענסאַציאָנעלע ערקלערונג. דאָס ערקלערען דייטשלאַנד פאַר אַ רעפּובליק אין יאָהר 1918 איז געווען אַ ריינער צופאַל, האָט שיידעמאַן געזאָגט.

אויף דער פראַגע פון קאָרעספּאָנדענט, וואָס וואָלט געווען, ווען ווילהעלם קומט צוריק קיין דייטשלאַנד, האָט שיידעמאַן געענטפערט:

— גאַרנישט.

ווען ווילהעלם דער צווייטער וואָלט אין יאָהר 1918 געווען געבליבען אין דייטשלאַנד, וואָלט ער געווען קייזער ביז'ן היינטיגען טאָג. איך געדענק, אַז אין נאָוועמבער 1918 האָבען מיינע פריינד פון דער פּאַרטיי מיר פאָרגעוואָרפען, אַז איך האָב „אימפּראָוויזירט" די דייטשע רעפּובליק און אַז זי וועט זיך נישט לאַנג האַלטען.

— צי זענען נאָך פערהאַן דייטשען, וועלכע וואָלטען פערגאָסען זייער בלוט צו שיצען די רעפּובליק אין פאַל פון אַ מאָנאַרכיסטישער געפאַהר? האָט געפרעגט דער פראַנצויזישער זשורנאַליסט,

— איך צווייפעל דערין זעהר, האָט שיידעמאַן געענטפערט.

וועגען די אומשטענדען פון אונטערשרייבען דעם ווערסאַלער טראַקטאַט האָט שיידעמאַן מיטגעטיילט:

— אויב די דייטשע רעגירונג איז איינפערשטאַנען געווען אונטערצושרייבען דעם טראַקטאַט, האָט זי עס געטון, כדי צו ראַטעווען די דייטשע איינהייט. עס איז אונז געווען גענוי בעוואוסט, אַז די פראַנצויזישע אַרמעע וואָלט פערנומען קאַסעל און בייערן ביז צום ברעג פון מאַין, ווען מיר זאָגען זיך אָפּ אונטערצושרייבען דעם טראַקטאַט. לויט'ן פראַנצויזישען פּלאַן האָט בייערן געזאָלט אָפּגעטיילט ווערען פון איבעריגען דייטשלאַנד און דאָס האָט אונז געצוואונגען צו קאַפּיטולירען.

דער סוד פון מיצקעוויטש'עס טויט

וואס זאגט מען וועגען דעם אין קאנסטאנטינאפאל

די דורך באָי-זשעלענסקין אויפגעהויבענע פראַגע, צי איז אדאָם מיצקעוויטש געשטאָרבען מיט א נאַטירליכען טויט אָדער מ'האָט איהם פערסמט, — א פראַגע, וואָס האָט אַרויסגערופען אין דער פּוילישער פּרעסע אַזאַ שאַרפע פּאָלעמיק, האָט זיך איצטער דערקייקלט ביז קאָנסטאַנטינאָפּאָל.

דער דאָרטיגער ראַטגעבער פון פּוילישען קאָנסולאַט ב. אָזשעכאָווסקי האָט פון זיין אייגענער איניציאַטיווע דורכגעפיהרט אַנ'אַנקעטע צווישען די מיטגלידער פון דער קאָנסטאַנטינאָפּאָלער פּוילישער קאָלאָניע. די רעזולטאַטען זענען געווען איינגאַנצען אומגעריכטע. גאָרנישט זאָגענדיג קיינעם וועגען דער אין פּוילען ענטשטאַנענע פּאָלעמיק אין דער פראַגע וועגען מיצקעוויטשעס טויט, האָט ב. אָזשעכאָווסקי געשמועסט מיט יענע פּערזאָנען, וואָס קענען עפּעס וויסען וועגען מיצקעוויטשעס לעצטע טעג. ג. מאַטיש (געב. זאַבלאָצקאַ), א 90-יאָהריגע אַלטיטשקע, וואָס ווייס נישט פון קיינע פּאָלעמיקעס, האָט אין א געשפּרעך מיט אָזשעכאָווסקי'ן וועגען מיצקעוויטשעס טויט גלייך אויפ'ן אָרט געגעבען א זאָג: „מיצקעוויטשען האָט מען פער'סמט. מ'האָט אויסגענוצט די צייט, ווען אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל האָט געבושעוועט די כאָלערע, און מ'האָט געמאָלדען, אַז פון כאָלערע איז געשטאָרבען אויך מיצקעוויטש, אָבער גלייך נאָך זיין טויט האָבען שוין אַלע געוואוסט, אַז מיצקעוויטשען האָט מען פער'סמט". ווער ס'האָט איהם פער'סמט, ווייס נישט די אַלטע. אייניגע האָבען געזאָגט, אַז פערסמט האָבען איהם רוסען; אַנדערע האָבען פערזיכערט, אַז — פּאָליאַקען. אויף דער לוויה האָט מען שוין אָפען גערעדט, אַז מיצקעוויטש איז פערסמט געוואָרען.

ב. אָזשעכאָווסקי האָט אויך גערעדט מיט'ן זוהן פון מיצקעוויטש קיכער, לעפּקאָווסקי: „מיין טאַטע דערציילט לעפּקאָווסקי – האָט נישט איין מאָל געזאָגט, אַז פערסמ'ען מיצקעוויטשען האָט מען זיך געקוואָפּעט עטליכע מאָל, מיט דער הילף פון קוכער. דעם פריהערדיגען קוכער און אויך מיין טאַטען האָט מען גיך בעזייטיגט פון דער שטעלע און מ'האָט צוגענומען עפּעס אַ גריך. אָט דער גריך איז קראַנק געוואָרען גלייכצייטיג מיט מיצקעוויטש'ן און איז כמעט גלייכצייטיג מיט איהם געשטאָרבען. מיין פאָטער פלעגט בעשטימט זאָגען, אַז מיצקעוויטש איז געשטאָרבען מיט נישט קיין נאַטירליכען טויט.

ברויט מיט פּוטער, אָדער ברויט מיט טיי
איז אַ וויכטיגע פראַגע אין מאָסקווע

(פון אַ רייזע)

פון ב. סמאָליאַר

צייטען האָבען זיך געביטען פאַר די אַמעריקאַנער אין סאָוויעט-רוסלאַנד, און אין דער אַמעריקאַנער קאָלאָניע אין מאָסקווע זעהט מען עס אַם שטאַרקסטען.

נישט אַלע אַמעריקאַנער אין מאָסקווע קאָנען זיך איצט טרעפען אין „גראַנד האָטעל" אויף די טאַנץ אוונטען. נישט אַלע פון זיי פערמאָגען גענוג צו דערלויבען זיך צו קומען אין „מעטראָפּאָל", וואו מען פלעגט זיך טרעפען ביז איצט. דער גרעסטער טייל פון זיי איז צופרידען, אַז מ'זעהט זיי גאָרנישט. זיי זענען צופרידען זיך נישט צו וואַרפען אין די אויגען און נישט שיינען מיט זייער אָרימקייט.

אין די אַמעריקאַנער קאָלאָניע אין מאָסקווע איצט דערפאַר צעבראָקעלט; צעבראָכען אין קליינע פערשידענע גרופּען, אין גרופּען איינזאַמע און לאַנגווייליגע, וואָס ווייסען נישט וואָס צו טאָן מיט זיך.

און ווען עס קומט אַ שבת אָוונט אָדער אַ זונטאָג ביינאַכט, ווען די מוזיק אין די מאָסקווער האָטעלען פאַר אויסלענדער שפּילט דעם אַמעריקאַנער דזשעז ביז אין ווייסען פאַרטאָג אַריין, זעהט מען שוין נישט אין די האָטעלען אָט יענע אַמעריקאַנער, וואָס פלעגען בעזעצען די טישלעך און זיך לאָזען וואוילגעהען אויף די בעסטע שפּייזען און די טייערסטע וויינען. מען זעהט אַמעריקאַנער אָנגעפּאָהרענע, טוריסטען, דורכרייזענדע, אָבער נישט די שטענדיגע, די אַמעריקאַנער אינזשינערען און ספּעציאַליסטען.

ווייל —

אַמעריקע איז איצט אַ יורד אין סאָוויעט-רוסלאַנד, און אַמעריקאַנער ספּעציאַליסטען זענען דאָ איצט אויס מיוחסים צו קריגען זייער געהאַלט אין אַמעריקאַנער דאָלאַרס.

און פאַר סאָוויעטישע רובעלס קאָן מען פאַרט ווייט נישט געהען איצט אין רוסלאַנד!..

* * *

מען הויבט איצט אָן צו קוקען אויף אַמעריקאַנער אין מאָסקווע ווי אויף יורדים, ווי אויף פּשוטע אַרבייטסלאָזע, וואָס בויטיגען זיך אין זייערע שטעלעס אין סאָוויעט-רוסלאַנד, מעהר ווי סאָוויעט-רוסלאַנד נויטיגט זיך אין זיי.

ווערט דערפאַר דער קרייז פון פּריווילעגיעס פאַר אַמעריקאַנער אַלץ ענגער און ענגער אין מאָסקווע.

אַמעריקאַנער ספּעציאַליסטען צאָהלט מען איצט שוין מעהר נישט מיט קיין אויסלענדישער וואַליוטע, און מיט קיין דירות בעזאָרגט מען זיי שוין איצט אויך נישט, ווי דאָס איז געווען מיט אַ יאָהר צוריק. נישט מיט קיין דירות און אויך נישט מיט קיין שפּייז.

דרעהען זיך דערפאַר איצט אַרום אין מאָסקווע הונדערטער אַמעריקאַנער, וואָס זענען אין דערזעלביגער לאַגע, וואָס די רוסען. זייערע פערדינסטען זענען אין סאָוויעטישע רובעלס, זייערע געהאַלטען זענען מאָגערע און זייערע שפּייז-מעגליכקייטען פון אייגעם, וואָס איז אין סאָוויעט-רוסלאַנד געבוירען געוואָרען.

אַן אַמעריקאַנער מיידעל — די פערזענליכע סעקרעטאַרין פון ליטווינאָוו'ס פרוי — דערצעהלט מיר וועגען די גרויסע האָפענונגען, וואָס זי האָט געלייגט אויף איהר רייזע קיין רוסלאַנד, און וועגען דעם גרויסען בוידעם, וואָס האָט זיך פון די דאָזיגע האָפענונגען אויסגעלאָזט.

זי איז נישט קיין קאָמוניסטקע, דאָס דאָזיגע מיידעל, אָבער זי איז באמת אַ גוטע און דערפאַרענע אַרבייטערין, איינע פון יענע, וואָס אַפּילו אין אַמעריקע איז נישט לייכט אַזאַ צו קריגען.

זיצט זי און דערצעהלט מיר וועגען די שוועריגקייטען, וואָס זי האָט מיט איהר צימער, וועגען די שוועריגקייטען, וואָס זי האָט מיט איהר שפּייז, און וועגען די שוועריגקייטען, וואָס זי האָט אין די אַנדערע בעדערפעניששען פון איהר טאָג-טעגליכען לעבען.

— אַפּילו קיין ברויט-קאַרטעל קאָן איך נישט קריגען! — דערצעהלט זי.

זי, פּונקט ווי אַנדערע הונדערטער אַמעריקאַנער מיידלעך ווי זי, איז איצט, לויט די לעצטע סאָוויעטישע פעראָרדנונגען, נישט בערעכטיגט צו קיין ברויט - קאַרטלעך. זיי אַלע זענען בכלל נישט בערעכטיגט צו גאָרנישט. דאַרפען זיי אַלעס קויפען אויפ'ן פרייען מאַרק. מוזען זיי פאַר אַלץ צאָהלען צעהן מאָל אַזוי פיל, וויפיל דער פּרייז איז אין די קאָאָפּעראַטיווע קראָמען.

— נו. און דורך ליטווינאָוו'ס פרוי קאָנט איהר אויך קיין שפּייז-קאַרטעל נישט קריגען?..

— ניין, דורך ליטווינאָווס פרוי קאָן איך אויך גאָרנישט אויפטאָן. געזעץ איז געזעץ.

זיצט זי, דאָס מיידעל, אין מאָסקווע און איז גראָד פעראינטערעסירט אין איהר אַרבייט. אָבער פיהלען פיהלט זי, אַז לאַנג אויסהאַלטען אין מאָסקווע וועט זי נישט. איין זאַך איז צו זיין פעראינטערעסירט צו בלייבען אין אַזאַ שטאָט ווי מאָסקווע, און אַ גאַנץ אַנדער זאַך איז צו האָבען די מעגליכקייט דאָ צו בלייבען; צו האָבען די מעגליכקייט זיך איינצוארדענען אַמווינציגסטען מיט אַ שטיקעל צימער און מיט שפּייז.

און אַ צווייט אַמעריקאַנער מיידעל, — איינע, וואָס אַרבייט אין דער מאָסקווער ענגלישער קאָמוניסטישער צייטונג, — זיצט מיט מיר אין אַן אינדעפּריה אין רעסטאָראַן ביי פריהשטיק און חשבונט און רעכענט אויס, צי זאָל זי בעשטעלען צום טיי ברויט מיט פּוטער, אָדער צי זאָל זי די פּוטער אויסלאָזען, טיי מיט ברויט אָהן פּוטער קאָסט אומגעפעהר פופציג קאָפּיקעס. טיי מיט ברויט און נאָך מיט פּוטער דערצו קאָסט אַ רובעל פופציג. אַ רובעל פאַר דעם קליינעם שטיקעל פּוטער!

אַז איך זאָל בעצאָהלען פאַר איהר פריהשטיק — דאָס שטעהט איהר נישט אָן. אָבער אַליין בעשטעלען אַזאַ מאָגערען פריהשטיק, ווי ברויט מיט פּוטער צו דער טיי — דאָס קאָן זי זיך נישט דערלויבען. פון די הונדערט און פופציג רובל אַ מאָנאַט, וואָס זי קריגט פאַר איהר אַרבייט אין דער מאָסקווער רעדאַקציע, איז אַנדערטהאַלבען רובל אַ טאָג בלויז פאַר פריהשטיק אַביסעל צופיל פאַר איהר אויסצוגעבען; אַביסעל צופיל פאַר איהר בודזשעט.

— איז וועדזשע הייסט אייך עסען פריהשטיק אין אַ רעסטאָראַן? — קאָן איך זי נישט פערשטעהן!

— פאַרוואָס זאָלט איהר נישט עסען דאָרט, וואו איהר וואוינט? דאָן וועט דאָך אייך קאָסטען אַלעס פיל ביליגער.

דאָס מיידעל שמייכעלט. נישט זי האָט אַ ריכטיגע וואוינונג און נישט זי האָט אַ שפּייז-קאַרטעל צו קאָנען קריגען טיי און צוקער, אַפּילו ווען זי זאָל שוין יאָ האָבען אַ פּאַסיגע וואוינונג.

— איך בין נישט בערעכטיגט צו קיין שפּייז-קאַרטעל, — דערקלערט זי מיר, — מוז איך דערפאַר עסען אין רעסטאָראַנען.

— אָבער איהר אַרבייט דאָך! — בעגרייף איך עס נישט. — איהר אַרבייט דאָך אין אַ סאָוויעטישער צייטונג, אין אַ סאָוויעטישער אינסטיטוציע, טאָ פאַר וואָס זענט איהר נישט בערעכטיגט צו קיין שפּייז-קאַרטעל בעגלייך מיט אַנדערע סאָוויעטישע אַרבייטער?

זי איז נישט בערעכטיגט, און דאָס אַלעס, נישט בערעכטיגט דערפאַר, ווייל זי איז אַן אַמעריקאַנער בירגערין, וואָלט זי אויפגעגעבען איהר אַמעריקאַנער פּאַס און וואָלט זי אָנגענומען סאָוויעטישע בירגערשאַפט, וואָלט זי גלייך בעקומען אַ שפּייז-ביכעל און זיך געקאָנט שפּייזען גלייך מיט אַלע סאָוויעטישע בירגער. ווערדזשע אָבער וויל זיך אַזוי לייכט געזעגענען מיט אַן אַמעריקאַנער פּאַס? איר בערהויפּט נאָך, ווען מ'איז נישט קיין קאָמוניסט, ווען מ'איז געקומען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד טיילווייז צוליב דעם, וואָס אין אַמעריקע איז איצט שווער צו קריגען אַרבייט, און טיילווייז צוליב די זיסע חלומות, אַז אין מאָסקווע וועט מען שפּילען אַ גרויסע ראָלע און ווערען אַן אָנגעזעהענע פיגור.

זיצט זי, דאָס דאָזיגע אַמעריקאַנער מיידעל, אין מאָסקווע און נעכטיגט אַ נאַכט דאָ און אַ נאַכט דאָרט, און פערקויפט דאָ אַ קליידעל, דאָרט אַ פּאָר פון איהרע זיידענע אַמעריקאַנער זאָקען, כדי צו קאָנען דעקען דעם דעפיציט, וואָס דער געהאַלט איהרער אין דער צייטונג דערלויבט איהר נישט צו דעקען. צו פאָהרען צוריק קיין אַמעריקע האָט זי נישט דערווייל נאָך וואָס, בלייבט זי דערווייל אין מאָסקווע מיט דער האָפענונג, אַז אפשר באַרט וועט איהר געלינגען צו קריגען אַ שטענדיגען צימער און אַ נאָרמאַל שפּייז-ביכעל.

זי זיצט — און קיין גרויסען רעספּעקט רופט זי צו זיך נישט אַרויס. רעספּעקט האָט מען בלויז צו אַמעריקאַנער, וואָס קומען אויסגעבען געלט, אָבער נישט צו יענע, וואָס קומען זוכען אַרבייט, ווערט די בעציהונג צו איהר אַזאַ, ווי צו אַ יורד. אַזעלכע אַמעריקאַנער זענען איצט אין סאָוויעט-רוסלאַנד קיין אַמעריקאַנער נישט. אויף אַזעלכע אַמעריקאַנער קוקט מען ווי אויף אַרבייטסלאָזע. אויב יורדים אַרבייטסלאָזע, טאָ ווי שטעהט עס געשריבען, אַז מען דאַרף זיך פאַר זיי זאָרגען וועגען שפּייז און אַ וואוינונג, גענוג, אַז מען גיט זיי אַ מעגליכקייט צו קריגען אַרבייט...

די לאַגע פון די יודישע איבער-וואַנדערער אין קרים

מאָסקווע (יט"א) דער יט"א-קאָרעספּאָנדענט האָט לעצטענס בעזוכט אַ רייהע יודישע קאָלאָניעס אין סימפעראָפּאָלער, יעווּפּאַטאָריער און סאַקער ראַיאָנען אין קרים און האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין פערגלייך מיט'ן מצב מיט אַ יאָהר און צוויי צוריק האָט זיך די לאַגע פון יודישע איבער-וואַנדערער אין קרים פערבעסערט. די יודישע איבערוואַנדערער לעבט זיך דאָרט קיין צרך נישט בעסער ווי דער יודישער בעפעלקערונג אין די שטעט און שטעטלעך, מיט'ן אויסנאַהם אפשר פון די גרויסע אינדוסטריעלע צענטערען. אין אַלע יודישע קאָלאָניעס אין קרים זענען היינט צו טאָג פערהאַן העכער 6 טויזענד יודישע פאַמיליעס (27 טויזענד נפשות). היינטיגס יאָהר זענען בעזעצט געוואָרען 1,700 נייע יודישע פאַמיליעס לויט די אָרדערס פון „קאָמזעט". אויסער דעם איז אַ גרויסע צאָהל יודישע פאַמיליעס, געטריבען דורך מאַנגעל פון פּראָדוקטען אין אַ סך שטעטלעך, געקומען קיין קרים אויף אייגענע אחריות און מייסטענס זיך איינגעאָרדענט אויף ערד.

די איבער-וואַנדערער זענען בעזאָרגט מיט ברויט קאַרטאָפעל, גריץ, פרוכט און מילכוואַרג, מיט וואָס די שטאָטישע בעפעלקערונג קען נישט אומעטום זיך בערימען. מיט'ן צוועק צו „מאָביליזירען די מיטלען" ד. ה. אַרויסצובעקומען פון דער בעפעלקערונג וואָס מעהר געלד צוריק אין דער מלוכה-קאַסע, האָט די קאָאָפּעראַציע ה. י. בעזאָרגט די קאָאָפּעראַטיווע קראָמען אין יודישע קאָלאָניעס מיט אַ גענוגענדער צאָהל קליידער, שיך, און געברויכס-אַרטיקלען. צוליב די זעהר הויכע פּרייזען אויף דאָרפישע פּראָדוקטען אין שטאָט, פליסען אַריין אין דאָרף גרויסע סומען געלד און די קאָלכאָזניקעס האָבען די מעגליכקייט צו מאַכען די נויטיגע איינקויפען.

די יודישע קאָלכאָזניקעס אין קרים בעקלאָגען זיך אָבער שטאַרק אויף דער נישט-צופרידענשטעלענדער אַרבייט פון די מאַשין-טראַקטאָרס-סטאַציעס און אויף דער טיעטיקייט פון זייער אַרבייט. אויב די טראַקטאָרס-סטאַציעס וועלען נישט אָנהויבען בעסער און ביליגער צו אַרבייטען — ערקלערען די קאָלכאָזניקעס — וועט אויסקומען איינגאַנצען זיך אָפּזאָגען פון פעלד-צוכט און איבערגעהען צו אַנדערע צווייגען פון דער לאַנדווירטשאַפט.

—:)X(:—

דער נייער אַמעריקאַנער פּרעזידענט פראַנקלין רוזוועלט
און זיין זוהן ווערען בעגריסט פון המון

די יונגע שעהנהייט

עס האָט זיך אַרויסגעצייגט, אַז זי איז אַ קאָלאָניסטישע טאָכטער טאַקע פון בית חנן און גייט איצט פון אַ נאָהענטען פּרדס (אָראַנזש-גאָרטען) וואו זי אַרבייט אַלס טאָג-אַרבייטערין. געגאַנגען איז זי שנעל און מיין אייזעל האָט געמוזט שטעלען פיס, כדי נישט אָפּשטיין, איך האָב בעוואונדערט איהר מונטערקייט און פרישקייט נאָך אַ טאָג אַרבייט אויף מיין בעמערקונג אַז זיי האָבען דאָ נאָהענט דעם ים, האָט זי מיר דערציילט, אַז זי איז אייגענטליך געוואוינט צו רעם, ווייל זי איז אויסגעוואַקסען ביים ים — ביים, שוואַרצען ים אין וואַרנאַ ווען איך האָב זי נאָך פונאַנדערגעפרעגט האָט זי מיך ליב איינגעלאַדען איך זאָל צו זיי פערפאָהרען און דאָרטען — ביי איהר אין הויז — וועט זי מיר אַלץ דערקלערען, און ווייזען, איך האָב מיט פערגעניגען אָנגענומען איהר איינלאַדונג.

אַ שיינע קאָלאָניסטישע הייזעל, אַ ריינער הויף יונגע געפלעגטע בוימער, אַרום דער טעראַסע בלומען. דער פאָטער אַ מענש פון מיטעלע יאָהרען איז מיר געגאַנגען אַנטקעגען מיט אַ פריינדליך אויסגעשטרעקטע האַנד, באַלד איז דער טיש אין הויף געווען געדעקט מיט אַ זויבערען טישטוך, זויבערע סערוועטלעך. גאָר נישט מעשה פּויער און אַ קאָלטער צושניטענער אַרבוז האָט מיט בלוט-רויטען חן און שוואַרצע קערנער צו מיר געשמייכעלט.

אַ קליינע משפּחה מיינע גאַסטפריינדליכע באַלעבאַטים — אַ פאָטער, אַ מוטער און צוויי טעכטער. אַלע אַרבייטען, דער פאָטער מיט די צוויי טעכטער אַרבייטען ביי פרעמדע לאַנדווירטען און בעווייזען צו בעאַרבייטען אויך זייער ווירטשאַפט ביז דער פּרדס וועט ברענגען פרוכט, מוז מען פעדיענען אויף דער זייט, אין וואַרנאַ זענען זיי געווען קרעמער. אָבער שוין פון לאַנגע יאָהרען ציוניסטען, תמיד געשטרעבט אַהער.

און עס איז גוט, טאַקע גאָר גוט, זאָגט דער פאָטער ערנסט. בדחילא ורחימא, כדי איהר זאָלט קיין טעות נישט האָבען אין זיין מיין. עס איז דאָ אַלעמען גוט — פערציג יודישע משפּחות פון בולגאַריען. די קאָלאָניע איז אויסגעצייכנט אויף אַכציג, און זיי די ערשטע פערציג, וועלכע געפינען זיך שוין אויף אַ פעסטען באָדען, — זענען בערייט צו נעהמען אַ גרויסען מאַטעריעלען אַנטייל אין דעם, מען זאָל אַריבערברענגען נאָך פערציג משפּחות פון בולגאַריען.

אַפּילו די אָרענטליכע בעשיידענע מוטער, וועלכע האָט אין ערשטען יאָהר אומצופרידען געשוויגען איז שוין אויך צופרידען, — טאַקע שוין גאָר צופרידען די מאַמע שטראַהלען די אויגען פון דער וואַרנער שיינהייט מיט פרייד, זי זאָל גאָר ווינסען אַבירסעל מעהר עברית, שמייכעלט זי צאַרט צו דער מוטער...

געוועזען צוריק מיט עטליכע יאָהר מ. אוסישקין אין בולגאַריען און האָט פערשפּראָכען אַז דער נאַציאָנאַל פאָנד וועט קויפען אַ שטח באָדען נאָר אַ קאָלאָניע פון בולגאַרישען יודען, ער האָט זיין פערשפּרעכען דערפיהלט, באַלד דעם האָט זיך די דאָרטיגע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע געווענדעט צו דער יודישער אַגענץ מיט אַ פּאָרשלאַג, זי וועט זאָרגען דערפאַר אַז יעדע משפּחה זאָל אַריינטראָגען 300 פונט און די איבעריגע 550 פונט וועלכע האָרען זיך לויט'ן פּלאַן זאָל דער קרן היסוד געבען אַלס לאַנגיעהריגע הלוואה, מען האָט דעם פּאָרשלאַג אָנגענומען, און צוריק מיט דריי יאָהר זענען די ערשטע קאָלאָניסטען אַרויפגעגאַנגען אויפ'ן באָדען. באַלד זיך גענומען פּלאַנצען אָראַנזשען, צו צעהן דונאַם אויף אַ פאַמיליע, בויען די הייזער און ווירטשאַפטס-געביידעס.

די שוואַרץ-חנעוודיגע מיידעל איז געגאַנגען מיר ווייזען די ווירטשאַפט. 17 דונאַם באָדען האָט יעדע פאַמיליע, פון זיי צעהן דונאַם מיט אָראַנזשען, צוויי דונאַם מיט בעוואַסערונג, דריי דונאַם פאַר דעם הויז, הויף און געמיזע-גאָרטען, און צוויי דונאַם זומפּ-באָדען פאַר פּוטער-גראָזען, אַ שיינע ליכטיגע הייזעל פון דריי צימער ווירטשאַפטס-געביידעס, צוויי קיה, עופות און אַרבייטס-אינסטרומענטען. די קאָלאָניסטען האָבען אַליין געפלאַנצט אַליין געבויט אונטער דער אויפזיכט פון ספּעציאַליסטען, געאַרבייט געטריי, איבערגעגעבען און פאַר אַנדערהאַלבען יאָהר האָט שוין יעדער קאָלאָניסט געהאַט זיין ווירטשאַפט מיט אַלע איהרע צווייגען, אַזאַ טיפּ ווירטשאַפט, ווי אין בית חנן. וועלכע איז געמישט. פאַר דערט ראַציאָנעלע און פולע עקספּלואַטאַציע, — דער קאָלאָניסט זאָל אינטענסיוו בעאַרבייטען דעם גאַנצען שטח באָדען און זאָל ענטוויקלען אַלע צווייגען כדי לייכטער דורכלעבען די איבערגאַנגס-צייט ביז דער אָראַנזש-גאָרטען וועט געבען פרוכט און אַזאַ ווירטשאַפט גיט אויך פערזיכערונג אויף שפּעטער — אין פאַל פון אַ קריזיס אין איין צווייג זאָלען די איבעריגע צווייגען זי אונטערהאַלטען, דעריבער ענטוויקלען זיי אינטענסיווער זייער געמיזע-גאָרטען: יאַגדעס, קרויט, בלומענקרויט, טאָמאַטען א.אַ.וו. איבער הויפּט זיסע פעפערלעך, וועלכע זיי זעסען אַזוי פיל אין בולגאַריען.

מיט בעהאַלטענע גדלות האָט זי מיר געוויזען די רעזולטאַטען פון זייער מיה, מען דאַרף זעהר אַ סך אַרבייטען זאָגט זי אָבער דער תענוג פון שאַפען איז אומגעהויער, און מיט אַ בעצויבערנדען שמייכעל אויף די זאַפטיגע מיידלשע ליפּען ווייזט זי איהרע פעסטע מוסקולען און סמנים פון אַרבייט אויף די הענט.

נישטאָ קיין מאָמענט זאָג זי מיר אין אַ קליינ געענדיגען העברעאיש, ווען איך זאָל זיך דאָ פיהלען שלעכט. עס איז דער גרעסטער גליק פאַר'ן מענשען, צו לעבען אין אַזאַ פולער האַרמאָניע, צו שפּירען שטענדיג איבערליכע גאַנצקייט, פולער גאַסטיגע און נאַציאָנאַלע פרייהייט.

און וואַרנאַ?

— דער שוואַרצער ים איז נישט מיין ים! האָט זי געמאַכט אַ פעסטע בעוועגונג מיט דער האַנד צו דער ים-זייט. (סוף).

י. איינער, (ירושלים)

פאַר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“

וואו איז דער שניי?

קוק איך מיר אַזוי אויפ׳ן הימעל, צוזאַמען מיט אייך, ליבע קינדערלעך, און טראַכט מיר:

אַ שעהנע מעשה, כ׳לעבען! וואו איז ער נעלם געוואָרען דער שניי?

וואָס איז עס דאָרט אויבען געשעהען, וואָס דער שניי האָט זיך פאַרשפּעטיגט, להבדיל, ווי אַ באַהן?...

לויט אַלע סמנים: סיי לויט׳ן קאַלענדאַר, סיי לויט די קעלט, סיי לויט דעם לערנען זיך, ווי מען האַלט איצט אין די שולען, האָט שוין אויף די גאַסען געדאַרפט ליגען שניי, און מ׳האָט שוין געזאָלט וואַרפען זיך מיט שניי-קוילעלעכלעך און מאַכען שניי-באַבעס — די גרויסע ווייסע גולם׳ס מיט די שוואַרצע קויהלען-אויגען און מיט שפּענערנע פּיי-קעס אין די פּיסקלעך...

הייגט וואָס-זשע איז עס געשעהען?

שוין-זשע האָט דאָרט אויבען אויסגעפעהלט שניי-עלכעך צו אויסווייסען אַביסעל אונזער גרויסע וועלט?

ווער און וואָס האָט איהם פאַרהאַלטען דאַר-טען דעם שניי?

אמת טאַקע, דער יאַ-יאַ איז אַ פיין שפּיעלכל פאַר אונזערע קינדער, ס׳פליהט הין - און-צוריק און ס׳איז לעבעדיג און לוסטיג, אָבער צו אַ שניי-באַלעמעל קומט עס נישט!

אָסור!

הכלל, מיר ווילען שניי! מיר ווילען שניי! מיר ווילען שניי!

דער פעטער פון רעדאַקציע

פראַגען און ענטפערס

— האָלץ געבויגען,
סטרונעס געצויגען,
פּיטש-פּאַטש —
אַוועקגעפלויגען
— — — — — — —
— אַ זיפּ.
. . .
— הויך געבויט,
נידריג געסטרויעט,
זיס ווי צוקער,
ביטער ווי גאַל.
— — — — — — —
— דער הימעל, די ערד,
דאָס לעבען, דער טויט.
. . .

— איינעם האָט זיך געחלומט, אַז ער פאָהרט אויף אַ שיף, מיט זיין פאָטער און מוטער, די שיף טרינקט זיך, ער קאָן ראַטעווען נאָר זיך אַליין מיט נאָך איינעם. ער וויל ראַטעווען דעם פאָטער מיט דער מוטער. וואָס דאַרף ער טון?

— — — — — — — — — — —

— ער דאַרף זיך אויפכאַפּען פון שלאָף.

דער אַעראָפּלאַן, דער אָדלער און דער מענש

(פאַבעל) — ה. י. פּאַרבער

אַן אַעראָפּלאַן
אָנגעפיהרט פון אַ מאַן —
אַ פליהער אַ געניטען.
האָט ברומענדיג די לופט געשניטען
און שנעל זיך אין דער הויך געצויגען.
אַנ(אָדלער, וואָס איז איהם אַנטקעגענגעפלויגען
האָט זיך שטאָלץ אָדלעריש צעשריען:
— קענסט ווי איך נישט אַזוי זיכער פליהען!
ווייל איך, האָב לעבען אין זיך...
און דיך —
האָט מען צונויפגעשטעלט פון מויטען מאַטעריאַל;
אין פאַל,
ווען אַ נישטיג שרייפעל זיך ביי דיר צעפּרעפט
איז שוין שלעכט:
הערסט גלייך צו פליהען אויף,
און עס קומט צו דיר אַ סוף!
עס העלפט נישט דאַן דעם פליהער׳ס קאָפּ...
דו פאַלסט אַראָפּ!
און אויב צעשמעטערט ווערסטו נישט אויף שטיקלעך
הייסט עס דאַן, אַראָפּגעפאַלען גליקלעך...
ווי דער פליהער זאָל נישט זיין דערפאַהרען,
קען ער נישט אויסמיידען אַלע געפאַהרען
וואָס קומען אין לופט פאָר.
דער אָדלער נאָר —
איז, און בלייבט „דער קעניג פון דער לופט“,
ווי די וועלט פון אייביג אָן איהם רופט!
— יאָ, דו ביזט דער „קעניג פון דער לופט“
און קיינער פרובט
וועגען דעם אַפילו נישט צו דיסקוטירען:
נאָך וואָס אומזיסט די צייט פאַרלירען?...
(האָט דער פליהער ענטפער׳ן גענומען)
ביסט אַזוי אויף דער וועלט געקומען...
ווען פון אַלע פייגעל דער אָדלער העכער פליהט,
האָט ער וועגען דעם אַליין זיך נישט געמיהט...
דאָס איז אַזאַ פאַרשוין,
געבוירען מיט אַ קרוין...
ס׳איז אָבער אַנ׳אונטערשיד
מיט אַנ׳אַעראָפּלאַן:
ווען אַ מענש פליהט
ס׳איז פאַרהאַנען דאַן
אין „טויטען מאַטעריאַל“ לעבען,
וואָס דער מענש האָט אין איהם אַריינגעגעבען...
און דאָס בעווייזט,
אַז דער מענשליכער גייסט,
זיין שכלדיגער ווילען, וואָס שאַפט,
שטעהט העכער פון יעדער געבוירענער קראַפט;
ס׳איז ווייניג
צו זיין אַ געבוירענער קעניג,
ס׳איז אָבער אַ סך
מיט אייגענע מיטלען גרייכען די העכסטע זאַך!...
— — — — — — — — — — —
שטאָלצער אַפילו נישט אין די געדאַנקען,
מיט דעם, וואָס די נאַטור האָט דיך בעשאָנקען.

ווינטער-פּייזאַזש אין די בערג

דער אמת

(„אַראַבישע שמועסען“)

פון משה סטאַווסקי.

אַ קאַמפּאַניע אין וועג — איז אַ פאַרגעניגען אין וועג.

איינמאָל האָבען זיך אויפגעטראָפען אין וועג דער שקר מיט׳ן אמת און זיי זענען געווען צו-פרידען צו געהן צוזאַמען. ס׳האָט זיך פאַרבונדען צווישען זיי אַ שמועס, בעת וועלכען זיי זענען דער-גאַנגען, אַז אייגענטליך האָבען זיי שוין געהערט איינער פון צווייטען מיט יאָהרען צוריק.

די וועג איז געווען אייגע — זענען זיי גע-גאַנגען צוזאַמען.

אָנקומענדיג אין שטאָט, זאָגט דער אמת צום שקר:

— ווייסט, מיין פריינד, איך בין זעהר הונ-געריג.

ענטפערט איהם דער שקר:

— זאָרג זיך נישט דערפאַר, קום מיט מיר. — איך וועל דיך הייגט שפּייזען! נאָר מיט איין בעדינג: די האַנד צום מויל — שאַ! קוק, הער זיך צו — און שווייג, דיר געהט עס נישט אָן.

אַדורך אַ פּאָר גאַסען און אַריין אין אַ רעסט-טאָראַן. דער שקר פאָראויס, נאָך איהם דער אמת — איהם געהט עס דאָך נישט אָן...

זיי האָבען זיך געזעצט צום טיש, און דער שקר האָט פאַראָרדענט:

— דערלאַנגט פון דאָס שעהנסטע און דאָס בעסטע.

און מ׳האָט דערלאַנגט צום טיש פון דאָס בעסטע, וואָס ס׳איז נאָר געווען — באמת טאַקע, בע׳טעמ׳טע מאכלים.

דער אמת, וועמען דער הונגער האָט שוין צוגערדיקט ווי ס׳בעדאַרף צו זיין — האָט געשוויגען און... געגעסען. איהם געהט עס דאָך נישט אָן....

געענדיגט עסען, שטעלט זיך אויף דער ערש-טער דער שקר, ווישט אָפּ דאָס מויל און די הענד און רופט זיך אָפּ צום באַלעבאָס:

— „הי, גיכער, גיב מיר רעשט פון דער מטבע, וואָס איך האָב דיר געגעבען“.

דער באַלעבאָס קוועטשט מיט די פּלייצעס:

— וואָס פאַר אַ מטבע!? — ווען האָסטו מיר געגעבען געלד?

ענטפערט איהם דער שקר:

— נו, גענוג צו שפּאַסען — גיב אַ רעשט, און מיר געהען אַוועק!

דער באַלעבאָס האָט אָנגעשטעלט אַ פּאָר אויגען אויפ׳ן שקר און טראַכט זיך: אפשר שפּאַסט ער?

דער שקר אָבער, טרעט נישט אָפּ פון באַ-לעבאָס, גלאָצט אויף איהם אויס די אויגען, מאַכט אַנ׳ערנסטע מינע און ציהט אויס די האַנד צו נעה-מען דעם רעשט.

דער אמת שטעהט אָן אַ זייט, אַ בליק אויף דעם, אַ בליק אויף יענעם. נעהמט זיך גאַנץ גע-לאַסען אַ ציין-שטעכער אין מויל אַריין און קאַ-לופּעט די ציין, — און שווייגט, — איהם געהט עס נישט אָן.

דער באַלעבאָס, זעהענדיג, אַז ער וועט שוין גאָר נישט מאַכען, האָט אויפגעעפענט די טיר און אָנגעהויבען צו שרייען אין גאַס אַריין:

— אמת! אמת! וואו ביסטו!? וואו האָסטו זיך בעהאַלטען? גוטע מענשען. אפשר האָט איהר דאָ ערגעץ בעמערקט דעם אמת!?

ערשט דאַן, האָט דער אמת אָפּגערופען פון זיין ווינקעל און געזאָגט:

— ווירקליך. „איך“ זיץ דאָ ביים טיש, אָ-בער מ׳האָט מיך בעשוואוירען „צו זעהען, הע-רען און שווייגען“.

דאָס אַלץ געהט מיר נישט אָן...

———(:O:)———

מיכל געלבאַרט

קאַרוסעל

אין אַ רעדל פאַר די הענט
נעמט זיך מיידלעך איינס און צוויי;
און די יונגלעך שטעלען זיך
הענט אויף אַקסעל הינטער זיי.

האַלט זיך פעסט, אין ראָד זיך דרייט,
איינס, צוויי, איינס, צוויי — גייט, גייט, גייט;
דרייט זיך גיך און דרייט זיך שנעל —
ווערט אַ קינדער-קאַרוסעל.

אדם לאַפּין.

מיין פערלוירענע וועלט

איך זיץ זיך אַזוי, ביי אַ פענסטער און טראַכט. דאַן, פּלוצלונג, געפין איך זיך אויף אַ וואונ-דער קאָלירטען אינזעל. איך קוק זיך אַרום: איך דערזעה, אַז דער אינזעל איז נאָר אַ וואָלקען.

רויט און גרין און בלוי בלענדען מיינע אוי-גען, צווישען די קאָלירען ווערט קלאָר פאַר מיר די פאָרמע פון אַ הויז, אַנ׳אמתע הויז, אָבער נישט אַזאַ פּשוטע ווי איך האָב געקענט. עס איז גע-פאַרבט אויך אין די זעלביגע זעלטענע קאָלירען, די הויז קוקט אויס אַזוי דעליקאַט, ווי עס פאַלט אַנידער פאַר דעם גלאַנץ פון מיינע אויגען. און דאָך היג-טער דער דעליקאַטקייט ליגט אַ וואונדערבאַרע שטאַרקייט, איך קוק זיך אַרום, — מיינע אויגען ווערען צוגעפּאַסט צו די וואונדער וואָס רינגלען מיך אַרום פון אַלע זייטען, און איך דערזעה טורעמס פון נאָך אַנדערע פּאַלאַצען, אַלע זענען זיי די זעלבע און דאָך אַלע אַנדערש. מיינע אויגען דערזעהען נאָך אינזלען, צו מיין גרויסען וואונדער פליהען די אינזלען אַרום אין אַ בלויען לופטיגען גאָרנישט.

עס קומען אַרויס פון די הייזער מענשען, גאָר פּשוטע מענשען, איך רעד צו זיי און זיי רע-דען צו מיר, זיי דערציילען מיר אַז זיי וואוינען דאָ אויף די פראַכטפולע אינזלען אין די שיינע פּאַלאַצען, אַ פראַגע איינעם פון די וואונדערס: „האָט איהר גאָר קיין אָרימע נישט!?“ און דער מאַן ענטפערט: „ניין, ניין, אַלע וואָס אַרבייטען אָזוי לעבען דאָ געפינען יעדען אינדערפריה אין זייער הויז עסען אויפ׳ן גאַנצען טאָג“.

„און ווער הערשט דאָ אין אייער לאַנד“? איז מיין צווייטע פראַגע.

„מיר האָבען נישט קיין הערשער“, איז דער ענטפער.

פראַגע נאָך פראַגע רייסט זיך אַרויס פון מיין מויל, און דער מאַן זאָגט מיר שמייכלענדיג, „קום זשע וואוין ביי אונז אַ פּאָר יאָהר, איך וועל דיר ווייזען אונזער גאַנץ לאַנד און דיר אַלץ דער-קלערען איך ענטפער מיט פרייד, „איך וועל זיין דיין גאַסט“.

מיין נייער פריינד בעהמט מיך צו זיך אַריין אין צימער, ער שטעלט אַוועק זיין פוס אויף אַזאַ געצייג און פּלוצלונג הויבט זיך אויף דער פּאַלאַץ און הויבט אָן אַרומפליהען גלייך און פלינק ווי אַ פייל פון בויגען.

מיין פריינד הויבט מיר אָן דערציילען די גע-שיכטע פון זייער לאַנד. פליהענדיג אַזוי, ווייזט ער מיר די הויפּט-פּונקטען וועלכע מיר פליהען אַר-בער. ער זאָגט אַז אין אַ דראַמאַטישען טאָן: „קיינער ווייסט נישט ווי די ערשטע מענשען זענען געקומען אַהער, איך ווייס נאָר אַז אַמאָל איז געווען אויף די אינזלען פּוסט און ווילד, אַלץ האָבען מיר געשאַ-פען מיט אונזערע אייגענע הענט, אונ-זערע אייגענע נשמות. „דו האָסט אויך געהאָלפען?“ פרעג איך, און ער זאָגט: „מיר העלפען אַלע, דאָס איז אונזער אַלעמענס אַרבייט, צו פאַר-בעסערען און צו פאַרשענערען אונזער לאַנד“.

צעהנדליגער פראַגעס פרובען זיך אַרויסרייסען פון מיר, פּלוצלונג דערפיהל איך, אַז איך רעד אַ פרעמדע שפּראַך, אַ שיינע שפּראַך, אָבער דאָך אַ פרעמדע און איך רעד און איך פערשטיי אַלע מיי-נע פראַגעס און מיין פרעמדקייט פאַלט פון מיר אַ-וועק ווי אַלטע בגדים, איך דערפיהל זיך ווי אַנ׳איינ-וואוינער פון נייעם לאַנד. און איך זאָג צו מיין פריינד, אַז איך וויל אייביג דאָ זיין און אַרבייטען מיט איהם. ווען איך זאָג אַרויס די ווערטער, פער-לאָזען מיך מיינע מענשליכע פעהלערען און שוואַכ-קייטען ווי בלעטער פערלאָזען אַ בוים, און איך דערפיהל אין זיך די זעלבע שיינקייט, וואָס איך אַלץ אויף דעם אינזעל.

נאָך די פּאַסירונגען האָב איך זיך געלעבט גליקליך אַ פּאָר יאָהר, אַלץ איז געווען אַזוי גוט נישט נאָר אויסערליך, אינערליך אויך.

אָבער פולע גליקליכקייט איז נישט אייביג, אַ בעפעהל איז געקומען פון דער אַלטער וועלט און האָט בעפוילען די איינוואוינער אַרונטערצולאָזען זייערע אינזלען און ווערען אַ טייל פון דער אַלטער ערד.

———=§§[]§§§=———

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך

כד

23

מרחשון תרצ"ג

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 6.49

זון-אונטערגאנג 3.50

פון האנדעלס-געריכט

„פערבאנד פון פאבריק-מייסטער'ס אין דער פוילישער רעפובליק"

אונטער אנ'אופאדלאשטש

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האט דאס האנדעלס-געריכט פעראפעטליכט אנ'אופאדלאשטש דעם „פערבאנד פון פאבריק-מייסטער'ס אין דער פוילישער רעפובליק" (זשעראמסקא 74).

דער פערבאנד וועלכער האט אפטיילונגען אין פיל שטעט אין פוילען, האט אין לאדז אויף זייטע פלעצער אויסגעבויט א קינא-טעאטער „זשעדרוויאש ניע", וועלכער האט פון דער ערשטער מינוט געארבייט מיט א דעפיציט. דער אלגעמיינער דעפיציט בעטרעפט 32.532 זל. ביי דעם דערגרייכטען בילאנס אויף דער סומע 645.924 זל.

אלס קוראטאר איז נאמינירט געווארען אדוו. אבוכאוויטש, ריכטער-קאמיסאר — האנדעלס-ריכטער מאריאן אלשעווסקי, דער טערמין פון צייטווייליגען פעראפעטליכען דעם אופאדלאשטש איז פעראפעטליכט געווארען אויפ'ן 1-טען נאוועמבער ד. י.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז דאס איז דער ערשטער פאל, ווען אין לאדז ווערט פעראפעטליכט אנ'אופאדלאשטש א פערבאנד, וואס איז רעגיסטרירט אלס פעראיין.

* * *

אין יאנואר 1931, האט דאס געריכט פעראפעטליכט אנ'אופאדלאשטש דער פירמע „זיגמונד דמאכאווסקי און שותף", פערקויף פון אויטאס. דער טערמין איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 16-טען יאנואר 1931. דער שותף פון דער געפאלענער פירמע איז געווען יאן קלאבוקאווסקי.

די קרעדיטארען האבען זיך בשעתו געווענדעט צום געריכט מיט דער ביטע, צו ענדערען דעם טערמין אויפ'ן 23-טען מערץ 1928, און אויך דעם שותף שווארצשולץ, וואס איז ארויסגעטרעטען פון שותפות אין נאוועמבער 1929. דאס געריכט האט די ביטע פון די קרעדיטארען אפגעווארפען.

דאס אפעלאציע-געריכט צו וועלכען די קרעדיטארען האבען אפעלירט, האט בעשטעטיגט די דעציזיע פון לאדזער האנדעלס-געריכט.

* * *

די פירמע זלמן און לייזער גליקסמאן, וועלכע האט בשעתו רעגולירט מיט די קרעדיטארען, האט דאס געריכט בעשלאסען צו ליקווידירען דעם אופאדלאשטש.

איינער פון די קרעדיטארען יחיאל בלאוגרונד, מיט וועלכען גליקסמאן האט מסתמא נישט רעגולירט, האט אפעלירט צום אפעלאציע-געריכט, דעם אופאדלאשטש ווייטער צו האלטען אין קראפט.

די לעצטע מינוט האט אבער בלאוגרונד צוריקגעצויגען די אפעלאציע, אזוי ארום איז דער אופאדלאשטש ענטגילטיג ליקווידירט געווארען.

ארבייטער-דעלעגאציע ביים וואיעוואדע יאשטשאלט

דער וואיעוואדע וועט אינטערווענירען אין אלע ענינים

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דער קריטישער לאגע אין דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע ווי: דאס רעדוצירען דעם לוין, מאסענהאפטע רעדוקציע פון ארבייטער, אפשטעלען פאבריקען א. אז. וו. איז נעכטען א דעלעגאציע פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען אוועק אין דער וואיעוואדשאפט.

די דעלעגאציע, וועלכע איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן וואיעוואדע, האט פארגעשטעלט די סיטואציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

דער וואיעוואדע האט געענטפערט, אז שוין היינט וועט ער קאנפערירען מיט'ן ארבייטס-אינספעקטאר וואיטקעוויטש וועגען דער מעגליכקייט אונטערצושרייבען א קאלעקטיווען אפמאך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

די ארבייטער-פארשטעהער האבען אנגעוויזען אויף די ארבייטס-בעדינגונגען אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור", וואו מען צווינגט די ארבייטער צו קויפען ארטיקלען פון ערשטען געברויך אין „קאנסום".

דאן איז ארומגערעדט געווארען די פראגע פון „שייבלער און גראהמאן", דער וואיעוואדע האט ערקלערט, אז ער פאהרט וועגען דעם ענין אינטערווענירען קיין ווארשא.

א דעלעגאציע פון די רעדוצירטע ארבייטער ביי „שייבלער און גראהמאן" האט דאן אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן ארבייטס-אינספעקטאר, דער אינספעקטאר האט ערקלערט, אז ער וועט מאכען אלע אנשטרענגונגען אז אלע רעדוצירטע ארבייטער זאלען צוריק בעקומען ארבייט.

די דריטע קאנפערענץ איז אפגעהאלטען געווארען מיט'ן לייטער פון דער געזעלשאפטליכער שוץ, ה' יאגיעלא, וועלכער האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז מען זאל גלייך רעגיסטרירען 1500 ארבייטער פון שייבלערן אויף שטיצע פון שטאטישען ארבייטסלאזען קאמיטעט.

לאדזער קאנפעקציע פאר האלאנד

גרויסע מעגליכקייטען פאר די לאדזער עקספארטערען

(אג) ווי עס אינפארמירט דער פערבאנד פון דער קאנפעקציע-אינדוסטריע, האבען זיך איצט פערשטארקט די מעגליכקייטען פון קאנפעקציע-עקספארט קיין האלאנד. דער דייטש-האלענדישער צאל-סכסוך האט בעוואויגען די האלענדישע אימפארטערען זיך צו פעראינטערעסירען מיט דער פוילישער קאנפעקציע. מיט דער פראגע האט זיך אויך פעראינטערעסירט דער פוילישער קאנסולאט אין אמסטערדאם, וועלכער האט אדורכגעפיהרט קאנפערענצען מיט א רייה פערזענליכקייטען פון דער האלענדישער האנדעלס-וועלט. דעם פערגאנגענעם יאהר האט דייטשלאנד ארייגעפיהרט קיין האלאנד קאנפעקציע-סחורות פאר 78 מיליאן דייטשע מארק און ווען דער פוילישער עקספארט וואלט עס גענומען פערטרעטען, וואלט דאס געהאט זעהר א גרויסע בעדייטונג.

אין איצטיגען מאמענט פאדערט זיך אין האלאנד הויפטזעכליך דאמען-קאנפעקציע און הוטען. די האלענדישע אימפארטערען האבען געפאדערט, אז אין עקספארט זאלען זיך בעטייליגען נאר פירמען, וואס קענען גאראנטירען, אז די ליפערונגען וועלען צוגעשטעלט ווערען צו דער צייט, און אז די סחורות וועלען פולשטענדיג ענטשפרעכען די מוסטערען.

וואס שייך קרעדיטען, האבען די האלענדישע אימפארטערען ערקלערט, אז די פראגע וועט נישט אנטרעפען אויף קיין שוועריגקייטען, ווייל די דארטיגע קאפיטאליסטען אינטערעסירען זיך מיט'ן דאזיגען ענין און זענען גרייט צו פינאנסירען די קאנפעקציע-פראדוקציע אין פוילען און זענען אפילו גרייט צוצוטרעטען אויסצובויען די שוין עקזיסטירענדע פאבריקען.

די לאגע אויפ'ן ביעלסקער טעקסטיל-מארק

ביעלסקער אפרעטורען וועלען ווייטער אננעהמען לאדזער סחורות

(אג) די לאגע אויפ'ן ביעלסקער טעקסטיל-מארק האט זיך לעצטענס פערערגערט. די בעשטעלונגען אויף גארן האבען זיך פערקלענערט. דער עקספארט פון גארן אויף די אויסלענדישע מערק איז געווען זעהר א קליינער. מיט וואלענע סחורות זענען געמאכט געווארען גרויסע טראנזאקציעס נאר מיט ווינטער-סחורות. די עקספארט-קאניונקטור אין ביעלסק איז געווען זעהר נישט קיין גינסטיגע, דער געפערליכער פאר לאדז פראיעקט, אז די ביעלסקער פארבערייען און אפרעטורען זאלען אננעהמען סחורות נאר פון ארטיגע פירמען און אויך פון צזעלכע, וואס האבען אייגענע וועבערייען, איז אדורכגעפאלען.

בע'גנב'עט א מושב זקנים

(2) נעכטען ביינאכט האבען זיך גנבים ארייגעכאפט אין יודישען זקנים-הויז אין זאכוראנער (קאנבער קרייז) און האבען צוגעגנב'עט פיל וועש און קאלדרעס, די גנבים האט מען נישט געכאפט.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערושער 26

היינט און פאלג. טעג!

גרויסע מעכטיגע דראמע א.נ.

אוואנטוריסטין

אין די הויפט-ראלען:

Gina Magnes, Gabriel Gabrio

אויסערן פראגראם: דראמע פון א פרויען-נשמה א.נ. „די זינדיגע פרוי"

מיט Bille Dove אין די הויפט-ראל

נעכסטער פראגראם: „סערזשאנט X"

מיט איוואן מאזשוכין.

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג

שבת און זונטאג 12 א זייגער בטאג.

געהיימנישפולער פאל פון א יודישען עקספעדיטאר

מ'געפינט איהם טויט אין זיין וואוינונג

(2) די פירמע יאן שולץ פון קאלא פיהרט א טראנספארט-געשעפט, וועלכעס איבערפיהרט סחורות פון קאלא און צוריק.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די פירמע געדונגען א גאראזש אין לאדז אויף 11. ליסטאפאד 14, נעבען גאראזש האט זיך געפונען די וואוינונג פון דעם עקספעדיטאר וואס האט געארבייט אין דער פירמע, דעם 50-יעהריגען יהושע ראש.

נעכטען 1 ביינאכט האט מען געזעהן ראשן, ווען ער האט עקספעדירט אנ'אויטא מיט סחורה.

נעכטען אינדערפריה ווען די ארבייטער זענען געקומען צו דער ארבייט, געקלאפט אין טיר, האט קיינער נישט געענטפערט, צוליב דעם האט מען אויפגעבראכען די טיר פון דער וואוינונג און דערמאלט האט מען בעמערקט, אז ראש געפינט זיך אין א שרעקליכער לאגע, מיט די פיס איז ער געלעגען אויפ'ן בעט און מיט'ן קאפ אויף דער פאדלאגע.

דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט ראש'ס טויט. די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

Dr. med. **H. ŁUBICZ**

ספעצ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

וועלען ווערען אויסגעצאהלט:

היינט מיטוואך, דעם 23. ד. ח. די אותיות:

A B C D E F G H I J K L Ł

דאנערשטאג, דעם 24. ד. ח. די אותיות:

M N O P R S T U W Z Ż

דער שפינער-קארטעל וועגען דעם קאמפענסאציע-האנדעל מיט באנוועל

(אג) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פערוואלטונג פון די באנוועל-שפינער-פראדוצענטען זענען בעטראכט געווארען די פארשלאגען פון האנדעלס-מיניסטעריום וועגען די קאמפענסאציע-אומזאצען מיט באנוועל.

אין שיכות דערמיט האט די פערוואלטונג איבערגעשיקט דעם האנדעלס-מיניסטעריום א געוויסען מעמאריאל, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען, אז די פראגע פון קאמפענסאציע-אומזאץ מיט באנוועל דארף דורכגעפיהרט ווערען צו דער פראגע פון אנ'אינטענסיווען טעקסטיל-עקספארט.

נייע צאל-באריערען אויף אייער און פוטער

(אג) בעדייטענדע סכומים אייער זענען עקספארטירט געווארען פון לאדזער קרייז קיין איטאליען. פון דעם 1. סעפטעמבער איז אבער איטאליען שטארק געהעכערט געווארען דער צאל אויף אייער. דער עקספארט פון אייער פון לאדזער קרייז איז דעריבער שוואכער געווארען און לעצטענס אינגאנצען אפגעשטארבען.

די הענדלער מיט מילך-פראדוקטען זענען לעצטענס אויך איבערראשט געווארען דורך דעם שריט פון דער דייטשער רעגירונג, וועלכע האט געהעכערט דעם צאל אויף פוטער.

זעהר טייער בעצאהלט

פאר אוועקרויבען קליינגעלד

(א) דעם 15. אקטאבער ה. י. האבען סטאניסלאוו בגאיעווסקי און ערמונד שליוקאווסקי ארויסגעריסען א האנד-בייטעל ביי א געוויסער קאטאזשינא קורץ (ביי זשעלאזנע, אויף באלוט). אינ'ם בייטעלע איז בסך הכל געלעגען 72 גראשען, אבער — א פסק האט דער ערשטער בעקומען, נעכטען אין געריכט, א יאהר טורמע און דער צווייטער — 8 חדשים.

פאר אזא מין זאך — פאר ארויסרייסען ביי אירענא פיליפאווסקא, אויף זאוואדזקא גאס, א האנד-בייטעל מיט 23 זלאטעס, האט דער גנב יאן בלאשקיעוויטש בעקומען נעכטען א פסק-דין פון שטאט-געריכט — א יאהר טורמע.

מ'בורעכט פיס

אויף זשעלאזנא 9 איז געפאלען דער 24-יעהריגער יוליאן יאקאווסקי און צובראכען א פוס, פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אויף פילסודסקיעגא 20 איז געפאלען און צובראכען א פוס די פרוי פייגה זילבערמאן די אומגליקליכע איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

יעקב שווארץ (זאמענהאפא 34) האט אויך צובראכען א פוס און מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

„די יודישע באנדע" פערלאזט לאדז!!

לאדז! אייערע באליבטע באנדיטען:

חנה גראסבערג, ראזא גאזעל, לאלא פאלמאן, זישע סאק, דוד לעדערמאן, מ. אפענהיים, ב. שווארצשטיין און רעזשיסער יצחק נאזשיק

געזעגנען זיך מיט אייך!

לעצטע 5 געזעגבונגס-פארשטעלונגען

היינט, מיטוואך, 9 אווענט

די וועלט שאקעלט זיך!..

מארגען, דאנערשטאג, לעצטע — פאפולערע פארשטעלונג — פון 60 גר. ביז 2 זל.

טאנצט יודעלעך טאנצט

פערהער פון טורמע-לייטער, פאלאק

דער 13-טער טאג פון גרויסען פאליטישען פראצעס פון די ''לינקע פ. פ. ס.

(א) געכטען אינם 13-טען טאג פון פראצעס געגען די לינקע פ.פ.ס. האט דער ערשטער גענומען א ווארט דער פראקוראר מאנדעצקי, און געפאדערט ארויסצורופען אלס ווייטערדיגע עדות: דעם לייטער פון דער טורמע אויף גדאנסקא, ווי אויך דריי וועכטער פון דער זעלבער טורמע. די דאזיגע עדות זאלען דארפען פעסטשטעלען, אז די בעשולדיגטע האבען זיך אין טורמע פערהאלטען, ווי קאמוניסטען, זענען געשטאנען אין קאנטאקט מיט קאמוניסטען פון אויסען. די עדות דארפען אויך פעסטשטעלען, אז די בעשולדיגטע: שיקארסקי און ליטווין האבען געשריבען „גריפסען" פון א קאמוניסטישען אינהאלט.

דאס געריכט גייט אויף דעם איין, און טרעט צו צום פערהער פון די ווייטערדיגע עדות מצד דער פערטיידיגונג.

די עדות שמיגעלסקי און הענדריך דערקלערען, אז זיי האבען נישט געהערט צו די לינקע פ.פ.ס. און זייט א געוויסע צייט קאנען זיי דעם בעשולדיגטען וואלאדארסקי, מיט וועלכען זיי פלעגען גיין כאפען פיש. זיין פאליטישע טעטיגקייט איז זיי אומבעקאנט.

דער עדות פשיבילסקי דערקלערט, אז ער האט יא געהערט צו די לינקע פ.פ.ס. און דארט האט ער זיך אין 1930 בעקענט מיט'ן בעשולדיגטען ליטווין.

דער אינהאלט פון די רעדעס און טעטיגקייט פון ליטווינען איז איהם נישט בעקאנט, ווייל ער האט זיך מיט ליטווינען געקאנט בלויז פון זעהען.

פשיבילסקי אליין האט געארבייט ביי דער יוגענד-סעקציע פון די לינקע פ.פ.ס.

דער עדות קאמאראווסקי דערציילט, אז ער האט געהערט צו די לינקע פ.פ.ס. ליטווין — זאגט ער — איז געווען טעטיג אין דער יוגענד-סעקציע פון די לינקע פ.פ.ס. אנטי-מלוכה'שע ארויסטרעטונגען פון ליטווינען זענען איהם אומבעקאנט.

דער עדות אייזענשטאק ווערט, אויפן סמך פון ארטיקעל 110 פון שטראף-קאדעקס, אויסגעהערט אלס פערדעכטיגער עדות. אייזענשטאק דערקלערט, אז ער האט געהערט ליטווינס רעדעס, אין וועלכע דער לעצטער האט כאראקטעריזירט די טעטיגקייט פון דער יוגענד וועגען די רעכט, וואס געהערען דער יוגענד, אויפן גרונד פון דער קאנסטיטוציע. ווייטער האט ער אונטערגעשטראכען, אז א גאנצע רייה סאציאלע געזעצען ווערען נישט האנארירט, און די קאנסטיטוציע ווערט געבראכען.

דערנאך ווערט אויסגעהערט דער עדות פון דער בעשולדיגונג, דער לייטער פון דער טורמע אויף גדאנסקע גאס, פאלאק.

פארזיצער: — ווי לאנג זענט איהר לייטער פון דער טורמע אויף גדאנסקא?

עדות: — זינט יולי 1928.

פארזיצער: ווי לאנג זענען געזעסען די בעשולדיגטע ביי אייך אין דער תפיסה?

עדות: — א יאהר מיט 10 חדשים.

פארזיצער: — ווי האבען זיך אויפגעפיהרט די בעשולדיגטע אין טורמע?

עדות: — מיטן מאמענט ווען די בעשולדיגטע זענען געקומען אין תפיסה, האבען די השפעה אויף די ארעסטאנטען איבערגענומען די לינקע פ.פ.ס.

דער עדות דערציילט ווייטער, אז די בעשולדיגטע זענען געזעסען אין פינף קאמערען. ער האט זיי אלזא ספעציעל פונאנדערגעזעצט, ווייל די בעשולדיגטע האבען מיט פערשידענע אופנים און „גריפסען" געגענזייטיג פערשטענדיגט.

פארזיצער: — ווען האט דער עדות בעמערקט דעם דראנג צו פערשטענדיגען זיך צווישען די בעשולדיגטע.

עדות: — מיטן מאמענט, ווען די לייטונג פון דער, אזויגערופענער, זעלבסטפערוואלטונג פון דער טורמע איז געווען אין די הענד פון די בעשולדיגטע גאטקאווסקי, ליטווין, ספאלעק און שיקארסקי.

דערנאך דערקלערט דער עדות, אז די ארעסטאנטען האבען נישט איינמאל ארויסגעוויזען א ווילען צו פערשטענדיגען זיך דורך געהיימע בריף („גריפסען"), ווי אויך צו בעקומען אינסטרוקציעס, אין דער ערשטער רייה פון „מאפר" (אינטערנאציאנאלע ארגאניזאציע צו שטיצען פאליטישע ארעסטירטע), בכדי אויף אזא אופן צו ריכטען זיך לויט די אינסטרוקציעס פון „מאפר", בעת די קאמוניסטישע פייערונגען.

צווישען די ארעסטאנטען — דערציילט דער עדות — גייט א געוויסער קאמף, וואס איז אונטערגעווארפען א פארטיי-דיסציפלין, און איז שטרענגער, ווי די טורמע-אינסטרוקציעס. מיט'ן מאמענט אבער, ווען איך האב עס בעמערקט — דערציילט דער עדות — האב איך פאראליזירט די אקציע, און זייערע פלענער האבען זיך געענדיגט אהן א רעזולטאט. דעם דאזיגען דראנג האב איך בעמערקט אין דעם מאמענט ווען צו דעם בעשולדיגטען סאקארסקי איז געקומען די אדוואקאטין לעוויצקא. נאך דעם דאזיגען וויזיט, ווען מ'האט ארויסגערופען סאקארסקי'ן און אדורכגעפיהרט ביי איהם א פערזענליכע רעוויזיע, האט מען געפינען ביי איהם א בריף, וואס האט ענטהאלטען אינסטרוקציעס.

נאך דעם שטעלט דער עדות פאלאק פעסט, אז ער האט איבערגעכאפט א גאנצע רייה „גריפסען", פון וועלכע עס איז קלאהר, אז די ארעסטאנטען אין תפיסה, האבען געהאט פערבינדונגען מיט דער קאמוניסטישער פארטיי.

פארזיצער: — צי האט איהר בעמערקט, אז די ארעסטאנטען האבען לגבי זייערע חברים בענוצט א געוויסען טעראר?

עדות: — ווען ציריס האט אנגעהויבען פראטעסטירען, הלמאי די לייטערס פון קאנגרעס זענען אנטלאפען און ער האט געמוזט גיין אין תפיסה, האט איהם לישיעצקי געשפאלטען דעם קאפ, און מ'האט צו איהם געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע.

פארזיצער: — ווי פערהאלטען זיך ארעסטאנטען בשעת פייערליכקייטען?

עדות: — דער „מאפר" גיט ארויס פערשידענע אינסטרוקציעס, און די ארעסטאנטען נוצען אויס פאסיגע מאמענטען, מאכען פראטעסט-אויסרופען געגען פאשיסטישער רעגירונג, און זאגען זיך אפ צו עסען. אזוי איז אויך געווען אין ערשטען מאי 1932.

פארזיצער: — און ווי איז געווען אין 1 מאי 1931?

עדות: — אין יאהר 1931 איז מיר געלונגען צו שטערען די אקציע און ס'איז געווען רוהיג. בכדי צו דעמאנסטרירען נוצען די דעמאנסטראנטען אויס יעדען פאסיגען מאמענט, צ. ב. ש., זיי קלעבען אן אין די היטלעך און אין די קליאפע-לעכער שטיקלעך פון רויטען שטאף, און נאך דעם ווייזען זיי דעמאנסטראטיוו די רויטע פארב.

אין א געוויסען טאג — דערקלערט ווייטער דער עדות — האבען די בעשולדיגטע פארלאנגט צו פעראיינהייטליכען די טאקטיק בנוגע זיי, און צו דעם צוועק האבען זיי געפאדערט, מ'זאל זיי אלע ארייגזעצען אין איין קאמער. איך האב זיך דאן געווענדעט צו דער העכערער מאכט. איך האב אבער בעקומען א תשובה, אז דאס איז נישט מעגליך. די בעשולדיגטע האבען זיך צום פראצעס צוגעגרייט. זיי האבען געערדט וועגען עדות, פערטיידיגונג, און דעם אופן פון אדורכפיהרען די פערהאנדלונגען.

אדוו. ווינאווער: — ווען איז ארויין אין קראפט דער נייער טורמע-רעגולאמין?

עדות: — דעם ערשטען אקטאבער 1931.

אדוו. ווינאווער: — צי ווען איהר האט איבערגענומען די תפיסה האט שוין עקזיסטירט א זעלבסטפערוואלטונג פון די ארעסטאנטען מיט זייערען א סטאראסטע?

עדות: — יא, עס האט עקזיסטירט אזא זעלבסטפערוואלטונג, אבער מחמת דעם, וואס דאס איז נישט אין הסכם מיט'ן רעגולאמין, האב איך ליקווידירט די זעלבסטפערוואלטונג, און כ'האב זיך בעמיהט אפצוריינעגען די אטמאספער.

אדוו. ווינאווער: — צי עקזיסטירען נאך זעלבסטפערוואלטונגען אין אנדערע טורמעס?

עדות: — איך ווייס עס נישט. מיר איז נאר ידוע, אז אין דער טורמע, וועלכע מ'האט מיר אנפערטרויט עקזיסטירט נישט אזא זאך.

אדוו. ווינאווער: — צי האבען די ארעסטאנטען רעכט זיך צו ווענדען צום לייטער מיט פרעטענזיעס און אנקלאגעס.

עדות: — יא, צוויי מאל אין דער וואך.

אדוו. ווינאווער: — צי האבען די ארעסטאנטען פון גדאנסקא גאס געפיהרט א קאמף פאר'ן פערלענגערן דעם שפאציר?

עדות: — אזא קאמף איז נישט געווען.

אדוו. ווינאווער: — און וועגען אן אייגענער ביבליאטעק?

עדות: — אויך אזא אקציע איז נישט געווען.

אדוו. ווינאווער: — צי אנדערע ארעסטאנטען, ד. ה. קרימינעלע בענוצען זיך מיט „גריפסען"?

עדות: — גריפסען איז אן אלגעמיינע זאך.

אדוו. ווינאווער: — צי האבען די ארעסטאנטען געבעטען, אז מ'זאל צו זיי צולאזען די פערטיידיגער?

עדות: — ניין.

בעשולדיגטער גאטקאווסקי: — וואסערע דאקומענטען האט איהר, אז איך בין אין דער פערוואלטונג פון די ארעסטאנטען?

עדות: — איך ווייס עס פון אייגענער אבסערוואציע, פון פערשידענערליי אינפארמאציעס און פון „גריפסען".

גאטקאווסקי: — צי האט דער עדות געפינען ביי מיר א „גריפס"?

עדות: — ניין!

גאטקאווסקי: — אלזא, קאנקרעטע בעווייזען קען דער עדות געבען דעם געריכט?

עדות: — אמטליך קען איך נישט זאגען.

גאטקאווסקי: — ס'ארע אופנים פון פייניגונג זענען פערהאן צווישען די ארעסטאנטען?

עדות: — עס זענען פערהאן פערשידענערליי.

גאטקאווסקי: — צי ווייסט דער עדות, אז לישיעצקי, איז פאר שלאגען ציריס'ן געטאדעלט געווען דורך זיינע חברים?

עדות: — כ'ווייס עס נישט.

גאטקאווסקי: — און צי ווייסט דער עדות, ווי אזוי עס ווערען טראקטירט די ארעסטאנטען אויף דער גדאנסקא גאס?

עדות: — אין הסכם מיט די טורמע-אינסטרוקציעס, וועלכע ווערען איצט האנארירט דורך די ארעסטאנטען.

גאטקאווסקי: — צי דערמאנט זיך דער עדות דאס שלאגען די ארעסטאנטען מיט רעוואלווערען און שפיק-רוטען?

פארזיצער: — איך ווענד אפ די פראגע.

גאטקאווסקי: — פון אייגענער דערפאהרונג ווייס איך, אז ס'איז אין דער טורמע אנדערש.

פארזיצער: — אין וועלכער, אין דער פשעמישלער, צי אין דער לאדזער.

גאטקאווסקי: — פון אייגענער דערפאהרונג ווייס איך, אז אויף דער גדאנסקא גאס שלאגט מען.

עדות פאלאק: — אויף דער דאזיגער פראגע קען איך נישט ענטפערען, ווייל איך פיהר אויס מיינע פליכטען אין זין פון די פארשריפטען.

גאטקאווסקי: — צי האט דער עדות געטראגט מיט א קאסטעט?

עדות: — ניין.

גאטקאווסקי: — און צי טראגט איהר איהם נישט ביי זיך?

עדות: — ניין.

בעשולדיגטער סאקארסקי: — צי דערמאהנט זיך דער עדות, אז ער האט מיר געזאגט, דאס ער וועט געבען וועגען מיר אזא מיינונג דער מאכט, אז איך וועל קיינמאל פון דער טורמע נישט ארויס?

עדות: — ניין.

בעשולדיגטער סאקארסקי: — צי האט דער עדות געלייענט „גריפסען"?

עדות: — יא, און צ.א. איז געווען א רייד, אז די בעשולדיגטע וועלען נישט בעטען דעם געריכט זיי צו בעפרייען. בלויז אין זייערע לעצטע ווערטער וועלען זיי אונטערשטרייכען, אז זיי אנערקענען זיך נישט צו דער שולד.

נאך דעם פאלען נאך א גאנצע רייה פראגען אויפ'ן אדרעס פון עדות פאלאק וועגען טראקטירען די ארעסטאנטען אויף גדאנסקע-גאס.

דער עדות ענטפערט נישט אויף די דאזיגע פראגען, אדער דאס געריכט ווענדט אפ די פראגען.

נאך דער הפסקה, אין שייכות מיט די דערקלערונגען פון טורמע-לייטער פאלאק, דערקלערט סאקארסקי, אז ער האט קיין שום „גריפסען" נישט דערהאלטען פון זיין אדוואקאט לעוויצקי, און אז דער געפונענער מאנוסקריפט איז נישט געווען קיין אינסטרוקציע פון דרויסען. עס איז נאר זיינס אן אייגענע מיינונג, וואס פארא בעציהונגען עס דארפען הערשען אין דער תפיסה.

דערנאך קלערט ער אויף, אז אין תפיסה עקזיסטירען פערוואלטונגען און געריכטען, וועלכע זענען בערופען צו פערטיידיגען די טעגליכע אינטערעסען פון די ארעסטאנטען; אז דער הונגערשטרייק דעם 1 מאי ה. י. איז געווען א פראטעסט געגען דעם תפיסה-רעגולאמין און די שטאנדגעריכטען. די פערוואלטונג פון דער תפיסה — זאגט ער — האט נישט קיין אויסהערער און געבען נישט ארויס קיין אורטיילען. די ארעסטאנטען ווערען געשלאגען, אבער נישט דורך זייערע חברים.

נאך דער דאזיגער אויפקלערונג שליסען זיך אין איהר דעמאנסטראטיוו אן, לויט דער רייה אלע בעשולדיגטע.

צוו. אנד. קלערט אויף דער בעשולדיגטער ציריס, אז לישיעצקי האט איהם א קלאפ געטון אין קאפ — איז עס געווען א פועל יוצא פון פערזענליכע חילוקי-דעות. לישיעצקי איז נישט געווען דערביי קיין אויספיהרער פון א פארטיי-אורטייל.

אנ'ענהליכע דערקלערונג בעלייגט אויך לישיעצקי.

נאך דעם גיבען דערקלערונגען די תפיסה-וועכטער: סטודזשינסקי, פילארטשיק און שארענסקי, וועלכע דערציילען ביי וואסערע פערהעלטעגישען עס זענען געפונען געווארען די „גריפסען" פון סאקארסקי און ספאלעק.

דאן בעלייגען דערקלערונגען 14 עדות פון דער פערטיידיגונג, ובתוכם, די באבע פונם בעשולדיגטען סאקארסקי — שטשיפילא, א פרוי פון אן'עמעריטירטען ריכטער.

נאכן אויספארשען די עדות פרעגט אן דאס געריכט ביי די צדדים, מיט וואס זיי ווילען פערפולקומען די געריכטס-פערהאנדלונגען?

עס נעהמט א ווארט דער פראקוראר מאנדעצקי, וועלכער לייגט ביי א רייה בראשורען, און צוו. אנד. „דער טעקסטיל-שטרייק אין 1927 אין לאדז" און טעסלא'ס בוך וועגען די הכנוה פונם „קאמאינטערן" צו דעם אויסברוך פון דער רעוואלוציע אין פוילען, א. א. בראשורען, וועלכע דארפען, לויט זיין מיינונג, בעווייזען דעם ענגען קאנטאקט צווישען די לינקע פ.פ.ס. און דער קאמוניסטישער פארטיי.

נאך דעם טראגען אריין פארשלאגען און דאקומענטען: די פערטיידיגער אדוואקאטען עטשינסקי, ווינאווער, וואכטעל און הערמאן.

נאכ'ן בעקענען זיך מיט די בעלייגטע דאקומענטען פונם פראקוראר — אפאנירט אדוו. ווינאווער, אין נאמען פון דער פערטיידיגונגס-באנק געגען געוויסע בראשורען, וואס זענען בעלייגט געווארען דורכ'ן פראקוראר, ווי געגען אומלעגאלע אויסגאבען, אין וועלכע ס'זענען נישטא קיין רעד, וועגען די לינקע פ.פ.ס.

דאס געריכט ווארפט אפ דעם אדוו. ווינאווערס פארשלאג, און בעשליסט אלע דאקומענטען פון ביידע צדדים בייצולייגען צו די געריכטס אקטען.

נאך דעם דערקלערט דער קאליגראף עקספערט באלעסלאוו דיטבערנער, אז די „גריפסען" וועלכע זענען איבערגעכאפט געווארען דורך דער תפיסה-וואך, זענען נישט געשריבען געווארען דורך די בעשולדיגטע גאטקאווסקי, סאקארסקי און ספאלעק.

די פערהאנדלונגען ווערען געשלאסען.

היינט, 9 אינדערפריה רעדט דער פראקוראר, און נאך איהם — די פערטיידיגער.

היינט און פאלג. טעג!

די פריילעכסטע וואך פון אלע לאדזער!

2 שעה געלעכטער ביז טרעהר!

שאמפאנער רעוויע פון הומאר!

אונגעוועהנליכער פלאנטער פון ארצי-קאמישע סיטואציעס, און זארגלאזען הומאר, רופט ארויס דער געניאלער קאמיקער — דער קעניג פון הומאר

HARROLD LLOYD

אין פאראמאנט'ס מייסטערווערק א. נ.

קינא-מאניאק

דאס איז די בעסטע מעדיצין, דאס איז א ווירקזאם מיטעל צום קריזיס, דאגות און זארגען.

אנהויב אין געוועהנל. טעג 4.30 נאכמ., שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען.

דער זאל איז בעהייצט.

אפטייקעז

היינטיגע נאַכט־דיזשורעז

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: י. קאָפּראָווי־סקי (נאָוואָמיעיסקא 15), ס. טראַווקאָווסקי (בזשע־זשינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעיסקאַ 21), מ. באַרטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 95), י. קלופּפּאַ (קאָנסטאַנטינער 54), ל. טשינסקי (ראָקיטשינער 53).

אַ גנב — אַ קאָמבינאַטאָר

און דאָך איז עם איהם נישט געראַטען

(א) געווען איז עס דעם 15. אָקטאָבער ה. י. דער פּראָפעסיאָנעלער גנב סטאַניסלאַוו סטאַר־לינסקי האָט בעמערקט, אַז אויף 6. שיעטקיען גאַס 2, פיהרט מען אַדורך קאַנאַליזאַציע, איז ער אַרויס אויפ׳ן גאַס און אַרויסגעשיקט אַהין אַ פוהרמאַן ער זאָל אַהין פאָהרען, צונעהמען 18 רעהרען און ברענגען זיי אויף באַלוטער מאַרק, וואו ער וועט אויף איהם וואַרטען.

דער פוהרמאַן ווידער — עס מאַכט זיך אַ פאָהרעכץ מיט אַ פיהרעכץ, טאָ וואָס זאָל ער דאָ אַ סך טראַכטען, פאָהרט ער.

פאָהרט, נעהמט 18 רעהרען אויפ׳ן הויף, און פערקירעוועט געלאַסען צוריק.

די אַרבייטער אויפ׳ן הויף שטערען איהם נישט — מסתמא, ברויך דאָך אַזוי צו זיין — און ערשט שפּעטער, אַז דער פוהרמאַן איז שוין ווייט אַוועקגעפאָהרען, כאַפּען זיי זיך: היתכן? סטייטש? עס האָט דאָך געברויכט צו זיין עפּעס אַ צעטעלע.

דאַן לויפען זיי איהם נאָך, און צוזאַמען מיט איהם שפּאַרט מען אָן צום גנב סטאַלינסקי אויפ׳ן באַלוטער פּלאַץ.

דער סוף איז — ער האָט נעכטען בעקומען אַ יאָהר צו זיצען.

מאָרגען קאָנצערט פון וויטאָריא ווייבנבערג

דער בעריהמטער יודישער העברעישער באַריטאָן וויטאָריא ווייבנבערג, וועלכער האָט געגעבען בלויז אין ווארשא 6 קאָנצערטען ביי אויספאַרקויפטע היזער, קומט נאָך לאָדז וועלכער וועט געבען זיין געזעגענונגס־קאָנצערט מאָרגען, דאָנערשטאָג, 8.30 אָוונט אין פילהאַרמאָניע זאַל — פאַר זיין אָפּריי־זען נאָך אויסלאַנד.

דער בעריהמטער קינסטלער וועט אויספיהרען אין זיין מאָרגענדיגען קאָנצערט אַ זעהר העכסט אינטערעסאַנטען פּראָגראַם וועלכע בעשטעהט פון אַ גאַנצע רייה העברעישע לידער אין פערשידענע שפּראַ־כען און ווי אויך אַריען, אָפּערן.

קירזשנער־אַטעליער ל. זוסמאַנעק

די קירזשנער־פירמע ל. זוסמאַנעק עקזיסטירט שוין אין לאָדז זייט 25 יאָהר. זייט אזא לאַנגע צייט האָט ה׳ זוסמאַנעק זיך בעקאַנט געמאַכט אַלס איינער פון די סאָלידסטע פאַכמענער, סיי מיט זיין רעעלקייט און סיי מיט זיין זאָרגפעלטיגען אויס־פערטיגען יעדעס שטיקעל אַרבייט — האָט ער געוואונען דעם גאַנצען צוטרוי פון זיינע צאָהלרייכע קליענטען. אגב דאַרף מען בעמערקען, אַז אַ זוהן פון ה׳ זוסמאַנעק איז נאָכ׳ן ענדיגען אַ ספּעציעלע קירזשנער־שולע אין פּאַריז צוריקגעקעהרט און פירט אויס אַלע זאַמטליכע פעלץ אַרבייטען לויט׳ן לעצ־טען וואָרט פון קירזשנעריי־קונסט. דער לאַגער איז פערזעהן מיט אַ רייכען אויסוואַהל פון אַלערליי פעלץ־וואַרען.

בעצאָהלט פאַר׳ן ווערען

מ׳כאַפּט דעם גנב אין גאַס. מען טוט איהם אויס און ער ענטלויפט

(2) אַן׳אונבעקאַנטער גנב האָט נעכטען אויס־געהאַקט אַ שויב אין אויסשטעלונגס־קעסטעל פון פראַנצישעק מעלדנער׳ס געשעפט אויף ריבנא 17 און אַרויסגעגנב׳עט אַ פולאָווער, וואָלענע רע־פאָרמען, אַ שאַל און נאָך קלייניגקייטען.

אַ קוזין פון מעלדנערן, וואָס האָט עס בע־מערקט, האָט נאָכגעיאָגט דעם גנב, און לא דאי, וואָס ער האָט ביי איהם צוריקגענומען די גנבה, האָט ער נאָך פון איהם אַרונטערגענומען זיין פּאַל־טען און דאָס היטעל, איב׳ם ווערט פון אַן ערך 100 זלאָטעס.

דער גנב האָט זיך אַרויסגעריסען און איז ענטלאָפען.

פרייטאָג ד. 25־טען נאָוועמבער 9 אָוונט

טעאַטער „סקאלא“ שרודמיעסקא 15

פרייטאָג ד. 25־טען נאָוועמבער 9 אָוונט

די יודישע באַנדע

פאָהרט שוין אַוועק

און גיט די לעצטע געזעגענונגס־פאָרשטעלונגען

דעם רייכסטען פּראָגראַם צום

י. אַבערזשאַנעק־אָוונט

פרייטאָג, דעם 25־טען נאָוועמבער ה. י.

די בעליבטע און מיט צו פּאָלג־געקרוינטע אַרטיסטען:

חנה גראָסבערג, ראָזא גאָזעל, לאָלא פּאָלמאַן, זישע קאַץ, דוד לעדערמאַן, מ. אָפּענהיים, ב. שוואַרצשטיין און רעזשיסער יצחק נאָזשיק

וועלען אין דעם אָוונט אונטערן נאָמען:

„מען קען קריכען פון געלעכטער“

אויספיהרען:

1) דאָס גאַנצע פּראָגראַם „די וועלט שאָקעלט זיך“

2) לאָדזעריש:

א) „אַמעריקאַנישע גנב“ — עקסטוועלער לאָדזער מאָנאָלאָג, אויסגעפיהרט פון חנה גראָסבערג.

ב) הענדווערקער־עקזאַמענס אין לאָדזער צעך — מיט דער בעטייליגונג פון גאַנצען „באַנדע“־אַנסאַמבל.

ג) פּאַראָדיעס אויף פּאָלקס לידער — אויסגעפיהרט פון זישע קאַץ.

ד) ווען איך וואָלט געווען אַ לאָדזער דאָקטאָר! — אויסג. פון דוד לעדערמאַן

ה) לאָלא פּאָלמאַן — וועט אויספיהרען ביים קלאַוויר איהר אייגענעם רעפּערטואַר.

ו) גאָזעל־אָפּענהיים — טאַנגאָ.

ז) נאָזשיק — סאַטירע.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער „סקאלא“.

יעדער ליבהאָבער פון שעהנער קונסט דאַרף בעזוכען די

בילדער־אויסשטעלונג

פון בעריהמטען קונסט מאָלער

יעקב ראָטבוים

אין לאָקאַל פון „בני ברית“ פּיעטריקאָווער 90.

בעריהמטער אָבערקאַנטאָר משה קוסעוויצקי גיט אַנ׳אָפּשידס־קאָנצערט

מיטוואָך, דעם 30־טען ד.ח. קומט פאָר אין „פילהאַרמאָניע“ דער לעצטער געזעגענונגס־קאָנצערט פון ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום, אָבערקאַנטאָר משה קוסעוויצקי וועלכער איז איינגעלאַדענט גע־וואָרען אויף אַ לענגערען טורנע נאָך אויסלאַנד. כדי צו געבען די מעגליכקייט די בריי״טע שיכטען פון דער בעפעלקערונג צו געזעגענען זיך מיט דעם בעריהמטען אָבערקאַנטאָר זענען די פּרייזען בעדייטענד פערקלענערט געוואָרען.

ביי די „ווילנער“ אין קאַמעראַל־טעאַטער 1־טער מאַי 2

היינט, מיטוואָך, אונאָבהענגיג צום לעצטען מאָל „בונט אין אויסבעסערונגס־הויז“.

מאָרגען, דאָנערשטאָג, צוליב גענעראַל־פּראָבע ווערט נישט געשפּילט.

פרייטאָג, פּרעמיערע: „מאַן, ווייב און רעוואָ־לוציע“, אַ שפּאַס אין 3 אַקטען פון וואַלענטין קאַ־טאַיעוו.

היינט גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

אין יודישען טעאַטער „פילהאַרמאָניע“

היינט מיטוואָך ווערט געשפּילט די שטאַרק אָנ־געקומענע פּיעסע „אַ האַרץ וואָס בענקט“ מיט בערטא זאַסלאַווסקא, הערמאַן פעניגשטיין, לעאָן געטליכערמאַן אין די הויפּטראָלען. נאָך די פאָר־שטעלונג טרעט אויף דאָס בעריהמטע טאַנץ טריא לואיס לואיסאָף אין פערשידענע אַקראָבאַטישע טענץ.

שאַך־מעטש

רעזולטאַט פון די ערשטע 4 רונדען

דער שאַך־מעטש צווישען דעם בעסטען פּוי־לישען שאַכמאַטיסט ה׳ פ. פרידמאַן און דעם לאָ־דזשער מייסטער ה׳ אַפּעל איז שוין אין דער העלפט. די ערשטע פּאַרטיע האָט געוואונען ה׳ פרידמאַן, די צווייטע און די פערטע האָט געוואונען ה׳ אַפּעל, די דריטע פּאַרטיע האָט זיך געענדיגט מיט רעמי. דער שטאַנד איז $2\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ לטובת דעם לאָדזשער מייסטער. די פינפטע פּאַרטיע ווערט געשפּילט היינט 4 נאָכמיטאָג.

ביי גאַל־ און לעבער־ליידען.

גאַלשטיינער און געלבזוכט רעגולירט דאָס נאַטירליכע ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

די פּולקאָמענער ווירקונג. צו בעקומען אין אַפּטייקען און סקלאַד־אַפּטעקס.

ר. איזראַעל

משפחות אין פלאַמען

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

— פון יודישע פאַמיליען־לעבען

(26

אָבער רביצין, האָט דוד ווייטער געשטאַמעלט, איהר נעהמט זיך גאַרנישט איבער דערמיט, ס׳איז דאָך מעגליך, אַז זי איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, אַז זי האָט זיך דאָס לעבען גענומען. איך דערצעהל דאָך אייך, אַז זי איז אַריינגעשפּרונגען אין וואַ־סער אין די מלבושים און איז אונטערגעגאַנגען אונטער׳ן וואַסער.

— אָבער לאָז מיך צורוה, מרים איז אינדער־היים. איך פערזיכער דיך, אַז איך האָב זי ערשט מיט עטליכע מינוט צוריק געזעהען.

דוד איז געווען ענטוישט. ער האָט נישט פערשטאַנען פאַרוואָס אויף די רביצין האָט די שרעקליכע ידיעה נישט געמאַכט קיין שום גרעסע־רען איינדרוק. זי האָט דוד׳ן גוט אויסגעשייגעצט, פאַרוואָס ער פערנעהמט זיך מיט פּליאָטקעס און ער איז אַוועק אין ישיבה אַריין. דאָך האָט ער זיך נישט געקענט בערוהיגען. ער האָט געוואָלט וויסען צי איז טאַקע אמת, אַז מרים געפינט זיך שוין אינ־דערהיים און וואָס איז בכלל פאָרגעקומען. דוד האָט אָבער גאַרנישט געקענט דערצו טון. ער איז אַוועק אין דער ישיבה, אויפגעעפענט אַ ספר, אַהין אַרייגעקוקט, אָבער די אותיות זענען איהם גע־שפּרונגען פאַר די אויגען און קיין שום זאַך איז איהם נישט געגאַנגען אין קאָפּ אַריין.

קאַפּיטעל 7

אין משוגעים־הויז

אין דער אָפּטיילונג פאַר יודען, וואָס האָט זיך געפונען אין אַ פּאַוויליאָן אין מיטען פון דעם גרויסען גאָרטען, דאָרט האָבען זיך געפונען עט־ליכע צוואַנציג קראַנקע פון פערשידענע מינים. משוגעים פרעהליכע און משוגעים פער׳מרה שחורה׳טע, משוגעים, וועלכע האָבען זיך געהאַלטען פאַר גרויסע אָנגעזעהענע מענשען און אַזעלכע, וועלכע האָבען זיך געהאַלטען פאַר נישטיגע ווערימ־לעך. אין דעם גרויסען זאַל, וואו די קראַנקע האָבען זיך געפונען ביינאַכט האָט געהערשט אַ שרעקלי־כער טומעל, צעהנדליגער שטימען האָבען מיט־אַמאָל געריעדט און יעדער וועגען עפּעס אַנדערש. ס׳האָבען זיך גאָר געהערט אָפּגעהאַקטע פראַזען, וועלכע האָבען צווישען זיך קיין שום צוזאַמענ־האַנג נישט געהאַט, אַזוי ווי אויף אַ יאָהר־מאַרק, האָבען זיך געטראָגען אין דער לופט מאָדנע קולות, וואָס האָבען פערהילכט אַלץ אַרום.

די קראַנקע האָבען זיך אַרומגערעדט אין די שפּיטאַל־כאַלאַטען, מיט צושראָקענע, מאַטע אויגען, זיי האָבען גערעדט צו זיך אַליין און נישט ער־וואַרט פון קיינעם קיין ענטפער. זיי האָבען נישט געמאַכט קיין אונטערשיד פון צייט און רוים, פון טאָג און נאַכט, נאָר געלעבט אין דעם פּאַוויליאָן, ווי בהמות אין זייער שטאַל.

צווישען די דאָזיגע קראַנקע האָט זיך אַרומ־געדרעהט „שלום משוגעיער“. ד״ד׳ל ראַדאָמסקערס פאָטער, ער האָט זיך אַרומגעפיהרט דעם קאָפּ מיט אַ טיכעל, וואָס האָט געזאָלט זיין אַ צייכען, אַז ער דאַרף אויסגעטיילט ווערען פון אַלע אַרו־מיגע, אַז ער איז אַ גרויסע פיגור און מען דאַרף פאַר איהם דרך־ארץ האָבען. שלום האָט געזאָגט, אַז ער איז משיח אַליין, אַז ער איז געקומען אויף דער וועלט זי אויסצולייזען און קודם־כל דאָס יודישע פאָלק. ער האָט זיך אָבער גע־וואונדערט פאַרוואָס פאָלגט מען איהם נישט, פאַרוואָס לאָזט זיך די וועלט נישט אויסלייזען. ער האָט געקוקט „אויף דער וועלט“ — דעם פּאַוויליאָן, וואו ער האָט זיך געפונען — און זיך געוואונדערט:

— ווי שיקט זיך דאָס, אַז דאָס פאָלק וויל נישט געהן מיט איהם קיין ארץ־ישראל, וואָס זיי־צען זיי דאָ? פאַרוואָס ווילען זיי נישט, אַז ס׳זאָל זיי גוט זיין. פאַרוואָס ווילען זיי נישט, אַז אַלע זאָלען זיין גלייך, אַז אַלע זאָלען זיין ערליך און גוט, נאָר שלאָגען זיך, קריגען זיך און בייסען זיך...

יעדע ווילע האָט ער זיך אַרויסגעשטעלט אויפ׳ן טיש, וועלכער איז געשטאַנען אין מיטען זאַל און געהאַלטען מעהר־וועניגער אזא רעדע.

— יודען, מיך האָט גאָט אַהערגעשיקט צו אייך, אַז איך זאָל אייך אויסלייזען פון גלות, ס׳איז געקומען אַ סוף צו אַלע צרות אויף דער וועלט, אַלע מענשען אין דער גאַנצער וועלט זענען גע־וואָרען יודען, און אַלע ווילען איצט געהן קיין ארץ־ישראל. גאָט הייסט ד״ד׳ל ראַדאָמסקער, ער איז מיין זוהן, ער זיצט אין ארץ־ישראל און וואַרט אויף מיר, אַז איך זאָל דאָרט אַהינקומען מיט די יודען. אויף וואָס וואַרט איהר? פאַרוואָס מאַכט איהר זיך נישט די פּעקלעך און געהט מיט מיר.

די איבריגע משוגעים אין דעם גרויסען זאַל האָבען זיך פערשידענאַרטיג בעצויגען צו די רייד פון „משיח“. אייניגע האָבען אויסגעלאַכט די אויגען אין מ׳ער זייט, וואו שלום איז געשטאַנען און גערעדט, זשעסטיקולירענדיג מיט די הענד, אַנ־דערע ווידער האָבען זיך בעמיהט מיט געוואַלט איהם אַראָפּצושטופּען פון דער „טריבונע“, אַנ־דערע ווידער האָבען אפילו גאַרנישט געלעגט קיין אַכט דערויף, וואָס ער רעדט. דאָס האָט שלומ׳ען אָבער נישט אָפּגעשראָקען. ער האָט ווייטער גע־שריגען הויך, מיט אַ קול, וואָס האָט געוואָלט איי־בערשרייען דעם שרעקליכען טומעל, וואָס האָט געהערשט אין זאַל.

— ד״ד׳ל ראַדאָמסקער, דער גאָט פון ישראל וואַרט אויף אייך, יעדער נאַכט בעווייזט ער זיך מיר אין חלום און רופט מיך צו זיך. ער האָט אָנגעגרייט אַ גן־עדן אויף דער וועלט, אַ וועלט אין וועלכער אַלע וועלען זיין גערעכט, אין וועלכער אַלעמען וועט זיין גוט, וואו אַלע וועלען לעבען אין עשירות און וואוילטאָג.

(פאָרטזעצונג קומט).

דיסקוסיע וועגען „ריטשאלטירען"

דעם אומזאץ-שטייער איז דער מאנופאקטור-בראנזשע

ווי בעוואוסט ווערט אין פינאנץ-מיניסטעריום זעהר אינטענסיוו געארבייט ביים אויסארבייטען א פלאן, ווי אזוי מען זאל נאך פון נייעיאהר אן צענט-ראליזירען דעם אומזאץ-שטייער פון דער מאנו-פאקטור - בראנזשע, אזוי, אז צאהלען זאל נאר די ערשטע האנד, דאס הייסט, די אימפארטערען, וואס בעציהען די רוהע בוימוואל און גארן, פאר דער מאנופאקטור-בראנזשע.

דער פראיעקט שטאמט פון די מאנופאקטור-פאבריקאנטען פון ביאלסק און פון לאדז. זיי האבען מאטיווירט, אז דער אומזאץ-שטייער, וואס ווערט גענומען פון די סוחרים רואינירט זיי, דערפאר ווייל זיי זיינען נישט אימשטאנד צו בעצאהלען די חובות אין די פאבריקען. א חוץ דעם האבען זיי געזאגט, אז די קליינע פאבריקען צאהלען נישט קיין אומזאץ-שטייער ווייל עס איז נישטא אויף זיי קיין קאנטראל. אויב אבער דער שטייער וועט גענומען ווערען פון רויה-שטאף, וועלען די קליינע פאבריקאנטען שוין נישט קענען קאנקורירען.

איצט, אז עס האלט שוין באהענט, ביים איינ-פיהרען דאס צענטראליזירען דעם אומזאץ-שטייער, טרעטען ארויס די פאבריקאנטען פון לאדז און ביאלסק דיזעלבע פון וועלכע עס שטאמט דער פראי-יעקט, אז דאס וועט גאר זיין שעדליך פאר דער גאנצער פאבריקאציע. דאס אינטערעסאנטסטע איז, אז אויך אויף גענוי זייער איגענע פארשלאג האבען די פאבריקאנטען מאטיווען. זיי טענה'ן, אז אזוי ווי דער אומזאץ-שטייער, וואס מען וועט נעמען ביי די גארן און בוימוואל-אימפארטערען, וועט אנ-טרעפען א 15—18 פראצענט פון גאנצען בעטרעף. דאס וועט מען מוזען צאהלען קאסע, און אזוי ווי די פאבריקאנטען פון מאנופאקטור ליידען אזוי אויך פון געלד-דוחק וועלען זיי נישט קענען איבערטראגען די נייע לאסט ביים אויסלעגען אזוי פיל, ביים צאהלען דעם אומזאץ-שטייער.

„מ'קען קייכען פון געלעכטער"

גרויסער הומאריסטישער י. אבערזשאנעק-אווענד ביי דער „יודישער באנדע" אין „סקאלא"-טעאטער

די „יודישע באנדע", וועלכע האט מיט עטליכע וואכען צוריק אויפגעשטעלט איהרע געצעלטען אין „סקאלא"-טעאטער, פיהרט כסדר טריומפירענדע פראגראמען: „טאנצט, יודעלעך טאנצט" און „די וועלט שאקעלט זיך" ווערט כסדר געשפילט ביי פול געפאקטע הייזער. יעדער נומער, יעדעס לידעל, יעדער סקעטש, ווערט שטורמיש אפלאדירט פון די טויזענדער בעזוכער, וואס קומען צו עטליכע מאל זעהן און בעוואונדערן די פרעהליכע, זינגענדע, שטארק טאלאנטירטע „באנדע"-באנדיטען וועלכע בעשטעהען פון די אויסגעצייכנטע ארטיס-טען: חנה גראסבערג, ראזא גאזעל, לאלא פאלמאן, רעזשיסער יצחק נאזשיק, זישע קאץ, מנשה אפע-הוים און דוד לעדערמאן.

ס'איז דערום קיין חידוש נישט, וואס אין משך פון דער קורצער צייט, וואס זיי שפילען אין לאדז, האבען זיי בעוויזען צו שלאגען דעם רעקארד אין איצטיגען טעאטער-סעזאן.

איצט האט די „יודישע באנדע" אין סאמע ברען פון ערפאלג, בעשלאסען צו פערלאזען לאדז, מחמת שוין די קומענדיגע וואך, הויבען זיי אן צו שפילען אין קראקא.

דאס אלץ, וואס מיר האבען ביז איצט געזעהן אין דער „יודישער באנדע" איז אבער גאר נישט אקעגען דעם גרויסען הומאריסטישען י. אבערזשאנעק-אווענד א. נ. „מ'קאן קייכען פון געלעכטער", וועלכער קומט פאר הייבטיגען פרייטאג אווענד אין „סקאלא"-טעאטער.

י. אבערזשאנעק, דער באליבטער פעליעטא-ניסט-הומאריסט פון „נייעם פאלקסבלאט", וועל-כער איז דעם לעזער-עולם גוט בעקאנט מיט זיינע הומאריסטישע פעליעטאנען און זיינע גלענצענדע מאנאלאגען און געלונגענע אקטועלע רעוויעס אין די יודישע רעווי-טעאטערען, האט צו דעם אווענד „מ'קאן קייכען פון געלעכטער" צוגעגרייט דעם אמת'ען לאך-פולווער — עכט אבערזשאנעקדיג!

הקיצור, דער הייבטיגער פרייטאג-צונאכט, וועט זיין א נאכט פון הומאר און געלעכטער — אלע טרעפען זיך פרייטאג צונאכט אין „סקאלא"-טעאטער ביי דער „יודישער באנדע" אויף דעם גרויסען הומאריסטישען י. אבערזשאנעק-אווענד און מ'-וועט „קייכען פון געלעכטער".

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.
אין כעלמי פון 8—9 פריה.

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 116-33
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען,
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק, ד"ר יוסטמאן, ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציעגע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל,
צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא
ווי אויך וויזיטע איין שטאט.
רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

איבעראשענדע נייעס פאר גאנץ לאדז. די בעסטע און געשמאקסטע כשר'ע מיטאגען פון 60 גר. אן גיט ארויס דער בעוואוסטער היגיענישער רעסטאראן פון הערמאן לעווינסקי, פילסודסקיעגא 39, פראנט 2-טער שטאק. 4802

ס'איז פערלוירען געווארען א ווירעק פון סאנד אקרענגאווי און א פארטפעל מיט א קארטע פון אפיעקא - ספאלעטשנא, פערשידענע דאקומענטען, קוויטונגען, פאטאגראפיעס מיט'ן נאמען י. נאוולאצקי, פולנאצנא 4. דער עהרליכער פינדער ווערט גע-בעטען אבצוגעבענען צו נאוולאצקי, פולנאצנא 4, רעכטס, 4-טער שטאק.

פערקויפער-אגענטען, וועלכע ווילען מאלער-און פארבען-געשעפטען בעזוכען און פערשפרייטען אין דער בראנזשע ארטיקלען, קענען זיך מעלדען נאווא-טארגאווא 20, וו. 6. שפרעכשטונדען פון 1—3 נאכמיטאג. 4782

פריוואטע לעקציעס

א קוואליפיצירטע רעפעטירקע איז נויטיג פון באלד. אפערטען אין אדמ. פאר „פעהיג". 4798

קויף און פערקויף

א סאדע-וואסער-מאשין איין-פלומפיג גרויסע אין גוטען צושטאנד ביליג צו פערקויפען. צו ער-פאהרען ביי אייזענבערג, וואלטשאנסקא 19.

לאקאלען

צו פערדינגען א שטוב מיט א קיך ביעטריק. 82 וו. 78. 4799

ראטע וועט דאס געזונד
די בערימטעסטע ערצט-ליכע וועלט-פערזענליכ קייטען האבען פעסטגע-שטעלט, אז 75 פראצ. קראנקהייטען ענט-שטעהען צוליב אבסטרוקציע
א קראנקער מאגען איז די הויפט-סיבה פון ענטשטעהען פון פערשידענע קראנק-הייטען, פערגרעסערט דאס בלוט און שאפט א שלעכטע שטאף-ווערקסלונג.
די בעריהמטע זייט 50 יאהר איז דער גאנצער וועלט
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera ווי דאס האבען בעשטעטיגט די פראפ. פון בערלינער אוניווערזיטעט ד"ר מארטין, ד"ר האכפלעטער און א סך אנד. בעריהמטערע דאקטוירים, זיינען אן אידעאל מיטעל געזונדער צו מאכען דעם מאגען, בעזייטיגען די אבסטרוקציע (פערהארטונג) איז א גוט ריינוגונגס-מיטעל, פערלאנ-טערן די פונקציעס פון די פערדייאונגס-ארגאנען, פערשטארקען דעם ארגאניזם און דערוועקען דעם אפעטיט.
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera בעזייטיגען די ליידען פון די לעבער, ניערן, גאל-שטיינער, העמארויד-ליידן, ריומאטיזם און ארטעריוס, קאפ-ווערטאג, אויסשלאגען און דישאיעס.
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera זיינען געווארען בעקאנט אויף די ערשטליכע אויסשטעלונגען מיט די העכסטע אויסצייכנונגען און גאלדענע מע-דאלען אין פארוען בערלין, וויען, פאריז, לאנדאן און אנדערע שטעט.
ד"ר לאוער האט בעקומען טויזענדער דאנקזאגונגען פון אויסקורירטע.
פרייז פון א האלב שאכטעל 1.50 זל., א דאפעלטע שאכטעל 2.50 זל. — פערקויף אין אפטייקען און סקלאד-אפטעקעס.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גאנץ נייע הייל באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך הוויסע פראפעסארען פים מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר פראכירענדיג בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען און געעהר-ליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, ליימוגען מיט הייל-נארטען און פאר ראטען פאר פערקרומטע פים און פלאט-פים, ספעציעלע אייננלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פים און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
אויף דעם וועג דרוק איך אויס דעם עפענטליכען דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דירעקטאר פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט פאר'ן צופאסען א ספעציעלען הייל-ארטאפע-דישען גארטעם מיין 5-יעהריג קראנק טעכטערל. מיין טעכטערל האט גאר-נישט געקענט געהען. איצט אדאנק דעם ה' דיר. ראפאפארט ריהרט זי זיך גוט און פיהלט זיך גענצליך געזונד. פאר זיין פולע אפפערווילינגע ארבייט אין מיינע טריבע טעג דרוק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק.
(—) **Herman Lebrecht**
Łódź, Zgierska 127.
דאס אויבינע האט אפטליך בעשטעטיגט דער רעיענט ק. ראסמאן לויט רעפ. נומ' 2988 דעם 24/8—1932 ר. ס.

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי
לאדז, אלט-שטאט 12.
חודש פונם יודישען בוך, ארגאניזירט לויט דער איניציאטיוו פון יודישען פען-קלוב אין פוילען
אין דער ביליגער רשימה געהען אריין העכער 1000 פון די בעסטע ביכער, די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאגען. הנחה ביז 90 פראצ.
קומט און זעהט אדורך די רשימה פונ'ם ביליגען ביכער-פערקויף און איהר וועט זיכער עפעס קויפען.
אלע ביכער זענען צו בעקומען אויך אין פראכט-באנד צום פרייז פון 1.50 גילדן.

שייטלען
— מיט —
פאריזער שרינדען
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט און אנדולאציע צו ביליגע פרייזען,
ביי קערש
סקווערא 15.

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

ENGLISH
פארזענגער און פארמא-געשיטענע. קאנווערס-ציע, ליטעראטור ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. - אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מע רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונגפון ד"ר מעד. מ. סאנטאר.

Dr. med REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען
נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

Dr. med.
M JAKUBOWICZ
Narutowicza 9, tel. 226-98
נעהמט אן פון 9 — 11 פריה און פון 4—8 אוו.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועו-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר גער, קינדער און פרויען,
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ „ 18— „ „ 8 „
אויסער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufmen